

**Tənə kulu Pooli na püpvnı o pa
ROM TIİNƏ tun
Tənə kulu Pooli na püpvnı o
pa Rom tiinə tun na bri
dibam kulu tun mu tuntu**

Pooli dæen püpvnı tənə kuntu o pa We nəcəna balu na wu Rom ni tun mu. Nəcəna badaara ya maŋjı ba bri-ba We cığa kam. Pooli nan lagı sı o dı yi ba te, sı o pa ba na baari mu, sı o laan daarı o ke o vu yigə.

Tənə kuntu wənı o bri o zaasım dım maama na yı te tun:

Nəcənu maama kı lwarım mu, yı We nan soe ba maama, kу na yı Zwifə naa dwi-ge tiinə dı. Ba maama wú wanı ba na cığa We tee ni, dı ba na kı ba wu-dıdua dı Zezi Krisi wulu na tığı ba ɳwaanı tun. Kuntu nan yı We peeri mu. Wulu maama na kı o wu-dıdua dı Zezi tun wú na vrım lwarım dı tənə wənı. Ba laan wú ta ɳwi dı ba Yuutu Zezi, yı We Joro kum zəni-ba (poçrım 1-8).

Pooli ta ma bri Zwifə balu na vın Zezi dı zım maama tun wojo. O bri ni ba bá wanı ba vın We maŋja maama, We zaanı dım na wai wojo maama tun ɳwaanı (poçrım 9-11).

Ku nan na yı lele kuntu, We na kı dwi-ge tiinə maama lanyırani te tun, ku maŋjı sı ba kwe ba tıti ba pa Zezi, sı ba taa ɳwi dı wu-pojo, sı ku poli We wu (poçrım 12-15).

Tənə kum tiim jəgə ni, Pooli bri ni o lagı sı o vu Rom mu, sı bantu dı laan wanı ba zən-o sı o

ke o vu Esipanyi. O laan ma daari o jecni noca na balu maama o na ye yi ba wu Rom ni tun (poorum 15-16).

¹ Amu Pooli wulu na yi Zezi Krisi gamba-sono tun mu pupuni tenc kuntu. We mu kuri-ni si a taa yi Zezi tintuñnu, si a taa tecoli o kwær-ywəñe kam.

² Faña faña tun We manj DI pa DI nijojnə bam mu pupuni DI tenc kum wun, ni DI goni ni si DI pa noca na lwar DI kwær-ywəñe kam kuntu.

³⁻⁴ DI kwærə kam kuntu nan yi DI Bu wum taani mu, wulu na yi díbam Yuutu Zezi Krisi tun. Wuntu na jigi nabiinu tun, ba lug-o Pe Davididwi tiinə bam wun mu. We Jorokum nan wu o tee ni di dam, yi ku bri ni o yi Baña-We Bu mu manja kalu o na bi o yagi tuvni tun.

⁵ Wuntu ñwaani mu We ki díbam yu-yoño lanyiranı, yi DI pa dí yi Zezi tintuñna si dí vu dwi maama tiinə te dí pa ba se o kwær-ywəñe kam, si ba daari ba ki ba wu-didua díd-o, yi kuntu wú pa Zezi Krisi na zulə.

⁶ Abam di togi á yi balu We na kuri si á taá yi Zezi Krisi noca na tun mu.

⁷ A pupuni a pa abam balu na wu Rom ni yi We soe abam yi DI kuri abam si á taá yi DI noca na tun mu.

Dí Ko We di dí Yuutu Zezi Krisi wú pa abam yazurə di yu-yoño.

Pooli bñji si o vu o na Rom tiinə bam

⁸ Dayigə wojo yi, amu lagı a togi Zezi Krisi ñwaani mu a ki a Yuutu We le abam maama

ηwaanı, dı noɔna na te abam taanı je maama nı á kı á wu-dıdua dı Zezi tın.

⁹ Amu yəni a loori We abam ηwaanı manja maama, yi We dılın a na tuŋı a paı dı a wu maama dı a na tcolı DI Bu Zezi kwər-ywəŋə kam tın ye nı amu te ciga mu.

¹⁰ A ta yəni a loori-DI sı DI pa-nı cwəŋə, sı a laan wanı a ba abam te.

¹¹ Abam fra tiini ya jıgı amu. A lagı sı a na abam, sı We Jorokum laan wanı ku tɔgı amu ku zəni abam dı We-peeri dılın na wó pa á zıgı lanyıranı tın.

¹² A na lagı kulu tın mu yi sı dı na baarı datee nı, dibam maama na jıgı wu-dıdua dı Zezi tın ηwaanı.

¹³ A ko-biə-ba, á taá ye nı a kwaanı kuni zanzan mu sı a na ne cwəŋə sı a ba a na abam, yi a daa ta wu ne cwəŋə dı zım maama. A lagı sı a ba sı a wanı a tuŋı tituŋı dılın na wó ja kuri tın mu abam titarı nı, nı a na manı a kı te dwi tiinə badonnə dı titarı nı tın.

¹⁴ Ku yi fifiun mu sı a tcolı We kwər-ywəŋə kam a bri noɔna maama, yi ku nyı nı jım mu te a yuu nı, ku na yi balı yi na puvrı, naa balı yi na wu puvrı tın, dı swan tiinə dı balı na yəri kulu kulu tın.

¹⁵ Kuntu ηwaanı mu amu tiini a lagı sı a ba a tcolı We kwər-ywəŋə kam a bri abam balı na wu Rom nı tın dı.

We kwər-ywəŋə kam na jıgı dam te tın

¹⁶ Amu ba kwari cavıura sı a bri noɔna We kwər-ywəŋə kam. Taanı dım kuntu mu jıgı dam, yi We ma-dı DI vrı noɔna balı maama na kı ba

wu-didva dı DI tın, ku puli dı Zwifəbam mu, yi ku laan ba ku weli dwi-getiinə dı da.

17 We kwər-ywəŋə kam mu bri nɔɔna DI na wú pa ba na ciga DI tee ni te tın. Ku maama nan zıgi ba na jıgi wu-didva dı We tın ɻwaani mu. We tɔɔnɔ kum manjı ku bri ni: «Wulu maama na jıgi ciga We tee ni tın mu yi wulu na kı o wu-didva dı DI tın, oó na ɻwia ciga ciga.»

Nabiinə maama na ge bura We tee ni te tın

18 Baña-We nan bri nɔɔna DI banı na zaŋı dı ba ba lwarım dı ba kəm-lwaanu tı̄m maama ɻwaani. Ba na kı wo-lwaanu tın ɻwaani mu pa ba yəni ba ci ciga kam nɔɔna tee ni.

19 We nan vanjı ba zwa, beŋwaani DI manjı DI pa nɔɔna cwəŋə sı̄ ba lvari DI ciga kam. We titi bri-ba DI ciga kam jaja yi ba wu se.

20 Nabiinə warı ba nai Baña-We dı ba yiə. Ku nan na zıgi DI na kı lugı baña tın, nabiinə sı̄ni ba nai wəənu tı̄lu DI na kı tın. Ku ma pa ba wanı ba lvari lanyırarı ni DI yi We ciga ciga, yi DI jıgi dam dılın na ba jıgi tiim tın. Kuntu ɻwaani nabiinə bá wanı ba na bura We tee ni dı ba na wu se-DI tın.

21 Ba manjı ba ye We na yi wulu tın, yi ba nan ba zuli-DI ni ba We, naa ba taa kı-DI le. Ku maa pa ba wubvıja tı̄, yi ba bı̄cara yam laan yi lim, yi ba yəri wojo kvlı na lana tın.

22 Ba maa paı ba jıgi swan mu, yi ba laan yi jwəəru.

23 Ba ba se sı̄ ba taa zuli ɻwia Tu Baña-We, yi ba daarı ba zuli wəənu tı̄lu ba titi na mɔɔnı dı ba jıa tın. Wəənu tı̄m kuntu mu nyı dı nabiinə balı̄ na tu tın, dı zunə dı vara dı tı̄ga wo-vəəlu.

24 Kūntu ḥwaanı mu We yagi-ba, sı ba taa təgi wo-yɔɔru tılı ba titi fra na zuvri tın. Ba maa yəni ba kı wo-digiru, yi ba təgi boorim kikiə yalu na yi ba cavıura tın.

25 Ba maa vın We cığa kam, yi ba daarı ba təgi vwan. Ba maa yəni ba zuli wəənu tılı We na kı tın, yi ba təgi-tı nı tı yi We mu te. Ba daarı ba yagi wulu titi na yi tı maama Kəru tın. Wuntu nan mu maŋı sı o jonjı zulə sı ku taa ve maŋa kalu na ba ti tın. Amina.

26 Kūntu ḥwaanı mu We yagi-ba, yi ba kı wo-digiru kikiə yalu ba fra na zuvri yi ya jığı cavıura tın. Kaana ma yəni ba yagi ba banna, yi ba daarı ba tigi dı ba donnə kaana, nıbaaru dı o kaanı na tigi daanı te tın.

27 Ku yi kūntu mu dı baara dı. Ba dı ba lagı kaana, yi ba daarı ba paı ba fra zuvri ba donnə baara ba ma tigi dı ba, yi ku ya wu maŋı sı ba taa kı kūntu. Baara yəni ba kı cavıura kənə yantu doŋ mu daanı, yi ku pa ba na cam dılı na maŋı dı ba lwarım kikiə yam tın.

28 Nɔɔna bam kūntu nan buŋı nı We cığa kam ba jığı kuri mu sı ba taa jığı-ka ba wubuŋa nı. Kūntu ḥwaanı mu We yagi-ba, sı ba taa təgi ba wubuŋ-yɔɔru tım kwaga, yi ba kı wəənu tılı ba ya na wu maŋı sı ba kı tın.

29 Ba wubuŋa maa su dı wo-balwaarу tılı na ba təgi cığa kam cwəŋə tın, dı kəm-lwaanu dwi maama. Ba yi maa zu wəənu zanzan. Ba tiini ba jığı pu-sıŋa, yi ba jığı wu-gvı. Ba ma lagı nɔɔna güm, yi ba kwəri ba jaanı daanı, yi ba daarı ba ganı ba donnə. Ba maa buŋı wo-balwaarу ba paı ba donnə, yi ba yi bıbarı-nyına.

30 Ba maa ḥoɔn̄i ba c̄eḡi ba donn̄e yum. Ba maa culi Wε, yi ba tw̄i ba donn̄e. Ba ta kw̄eri ba yi bani-nyina, yi ba bri ba titi ḥoɔna yiḡe n̄i. Ba ta ma tiini ba buŋ̄i k̄em-balwaaru wubuŋ̄a, yi ba ba n̄iḡi ba tiin̄e balu na luḡi-ba tun̄.

31 Ba yari kulu na wu manj̄i tun̄. Ba maa j̄iḡi niə yale yale. Ba ma ba soe ba donn̄e, yi ba ba j̄iḡi ba ḥwaŋ̄a d̄i.

32 Ba nan manj̄i ba ye Wε kw̄erə kam na bri kulu, n̄i balu na k̄i k̄em-balwaaru tuntu doŋ̄ tun̄ manj̄i s̄i ba t̄i mu. Nan d̄i kuntu d̄i, ba ta yəni ba k̄i-t̄i mu, yi ba te d̄i balu na k̄i lwarim tun̄ d̄i, n̄i ku lana.

2

We tɔgi ciga mu Dl maa di nabiinə sariya

1 Nmu wulv na co n donn̄e tun̄, ku yi nmu titi mu n̄ coə, beŋ̄waan̄i nmu titi d̄i k̄i wo-lwaan̄u t̄im kuntu doŋ̄ mu. Kuntu tun̄, n̄ bá wan̄i n na buŋ̄a Wε tee n̄i.

2 D̄i nan ye n̄i Wε wú di ḥoɔna balu na k̄i wo-lwaan̄u t̄im kuntu doŋ̄ tun̄ taani d̄i ciga mu.

3 Nmu wulv na co n donn̄e kikiə yi nmu titi d̄i k̄i-ya mu tun̄, kuntu nmu buŋ̄i n̄i n̄i wan̄i n lu Wε sariya yam wuŋ̄i mu na?

4 Wε nan tiini Dl j̄iḡi ḥoɔna ḥwaŋ̄a d̄i ban-pvnu d̄i wu-zuru. Nmu nan paɪ wəənu t̄im kuntu yi kafe mu na? Ta n̄ ye n̄i, Wε na j̄iḡi nmu ḥwaŋ̄a tun̄, ku yi s̄i ku pa nmu wan̄i n ləni n wu mu n yagi k̄em-balwaaru.

5 Nmu nan tiini n ku n bıcarı mu yi n v̄n̄ si n̄ ləni n w̄. Kuntu mu wú pa n cam d̄im tiini

dı puli de dım Wε na wú ba Dl bri Dl ban-zɔŋɔ kum yi Dl daari Dl di nabiinə sarıya di cığa tın.

6 Wε laan wú pa nɔɔnu maama na o nyim sı ku manı dı o tıtunja yam na yi te tın.

7 Nɔɔna badaara yəni ba vɔ ba wɔrɔ mu yi ba kı wo-laaru, sı ku pa ba na paarı dı zulə dı ɻwia kalu na ba cɔgı tın Wε tee nı. Wε nan wú pa bantu ɻwia kalu na ba ti tın.

8 Nɔɔna badaara nan wɔra ba na lagı bam tıtı yırani zənə mu. Ba maa vı̄n Wε cığa kam, yi ba daarı ba tɔgı wo-balwaaru kənə. Wε cam dım dı Dl ban-zɔŋɔ kum nan wó ba bantu banja.

9 Nabiinə balu maama na kı wo-balwaaru tın wú na yaara dı cam, ku na puli dı Zwifə bam, sı ku vu ku yi dwi-ge tiinə dı.

10 Ku daarı, balu maama na kı kəm-laaru tın, Wε wú pa-ba paarı dı zulə dı ywəəni, ku na puli dı Zwifə bam sı ku vu ku yi dwi-ge tiinə dı.

11 Beñwaanı Wε tɔgı cığa mu dı Dl na kı nɔɔna maama te tın, sı Dl ba kuri-ba daanı.

12 Balu na kı lwarım yi ba yəri Wε cullu tılı Dl na kı Moyisijı̄na nı tın, baá cɔgı mu yi ku dai Dl cullu tı̄m ɻwaanı. Ku daarı, balu na ye Wε cullu tı̄m na kı ba cɔgı, Wε wú tɔgı Dl cullu tı̄m kʊntu ɻwaanı mu Dl ma di ba taanı.

13 Beñwaanı, ku dai nɔɔna balu na cəgi Wε cullu tı̄m tın mu wú na cığa Dl tee nı, ku yi balu na se ba kı Dl cullu tı̄m na wı te tın mu wú na cığa Dl tee nı.

14 Dwi-ge tiinə bam nan yəri Wε cullu tı̄m sı ba taa tɔgı-tı. Ba tı̄tı wubuňja nan na paı ba tɔgı cığa kalu Wε cullu tı̄m na bri tın, ku bri nı ba

maŋjı ba ye kvlı na maŋjı sı ba taa kı tın mu, yi
We cullu tım ta təri ba tee nı.

¹⁵ Ba tituŋja yam bri nı ciga kalı We cullu tım na bri tın tigi ba bıcara nı. Ba wubuŋja na paı ba tɔgi cwəŋe kalı tın dı bri nı ku yi ciga mu, bəŋwaanı ba wubuŋja wai ya bri-ba nı ba kı ba cɔgi, naa ya bri-ba nı ba jıgi ciga.

¹⁶ Kuú ta yi kʊntu mu We sarıya de dım nı. Baŋa-We wú da Zezi Krisi ɳwaanı Dı bırı nɔɔna maama wubuŋja yalı na səgi tın, nı amu na bri We kwər-ywəŋe kam te tın.

Wɔɔ mu yi Zwifu ciga ciga We yigə nı?

¹⁷ Ku daarı nmı wılı na bri n titı nı n yi Zwifu tın, nmı yəni n dalı We cullu tım yıra nı mu, yi n kı tıra dı n We tɔga kam.

¹⁸ Nmı maŋjı n ye We wubuŋja na lagı sı n kı kvlı tın. Nmı na zaası We cullu tım tın mu pe n lwarı woŋo kvlı na yi ciga tın.

¹⁹ Nmı bıŋı nı n jıgi We pooni mu n paı balı ta na wu lim wıni tın, yi n nyı dı lilwe vanjuı na lagı sı o pa nɔɔna tɔgi cwəŋe te tın.

²⁰ Nmı maa n bıŋı nı n jıgi cwəŋe sı n bri balı na ba jıgi yəno tın, sı n daarı n zaası balı wubuŋja ta na wu bıgı tın. We cullu tım na bri-m ciga dı yəno maama tın mu paı n bıŋı kʊntu.

²¹ Nmı nan na yəni n zaası n donnə tın, beeı mu kı yi n ba zaası n titı? Nmı yəni n bri nɔɔna nı ba yi taa ɳɔna, yi nmı titı ɳɔni mu.

²² N te nı ba yi kı boorim, yi nmı titı boori mu. Nmı culi jwənə, yi n laan daarı n di nyɔɔri ya baŋa nı.

23 Nmu jigi tura di We na kí Dí cullu tím n júja ní tún, yi n laan daari n kí n cögí We yuri dí n na ba se Dí cullu tím na bri te tún.

24 Ku püpüni We tóno kum wunu ku wi: «Ku yi abam Zwifé bam kikié ñwaani mu paí dwi-ge tiiné ñccu ba cögí We yuri.»

25 Abam yéni á goni á békéri sí ku bri ní á yi We nccu mu. Á nan na kwaani á se We cullu tím, á békérigonim dím jigi kuri. Ku daari, á na cögí We cullu tím, á békéri sím gwéjé yi kafe mi.

26 Dwi-ge tiiné nan ba goni ba békéri. Ba wu nccu dídua nan na togi ciga kalu We cullu tím na bri tún, kuntu tu nyi dí wulu na goni sí ku bri ní o yi We nccu tún mu.

27 Dwi-ge tiiné wú bri ní abam Zwifé bam ba jigi bura. Beñwaani á jigi We cullu tóno kum á júja ní, yi á goni á békéri. Nan dí ku dí, á ta yéni á cögí We cullu tím mu. Bantu nan ba goni ba békéri, yi ba nan togi We cullu tím.

28 Ku dai wulu na bri o titi ní o yi Zwifu tún mu siuni o yi Zwifu ciga ciga We yigé ní. Ku nan ta dai ní wulu na goni tún mu siuni o yi We nccu.

29 We yigé ní, Zwifu ciga ciga yi wulu We na lèni o bicari tún mu. Wulu bicari na fogi dí kwé tún mu nyi dí o goni mu ciga ciga. We cullu tóno kum bá waní ku kwé nccu bicari, ku nan yi We Jorokum mu wai ku kwé nccu bicari. Nccu wantu doj naí zulé We tee ní mu, sí ku dai nabiiné tee ní.

3

Zwifu dwe dwi-ge tu We yigé ní na?

¹ Zwifə nan jıgi yu-yojo ba dwe dwi-getiinə na? Zwifə na goni ba bækəritin, ku jıgi zənə ku pa-ba na?

² Ejen, ku tiini ku jıgi kuri. Beñwaanı dayigə tün, Zwifə bam mu yı balu Wε na kwe Dl ni-bitarı sum Dl kı ba juja nı tün.

³ Ba badaara nan wu kı ba wu-dıdua dı Wε. Kuntu nan bá wanı ku pa Wε kwani Dl ni-taanı dum.

⁴ Nɔɔna maama na manjı ba yı vwa-nyına, Wε ta yı cıga tu mu. Ku pıpınu Wε tɔnɔ kum wunu ku wi:

«Nmı Wε jıgi cıga
dı nmı na nɔɔni taanı dılı maama tün.
Nɔɔna na manjı ba co nmı dı,
nmı ta yı cıga tu mu.»

⁵ Kuntu nɔwaanı, dıbam na kı lwarım dılı tün ta na bri nı Wε yı cıga tu mu, dı wó ta nı bεe? Kuntu wó pa nɔɔna taa te nı, Wε na pe ba na cam ba lwarım nɔwaanı tün, Dl wu kı cıga na?

⁶ Ku nan daı kuntu. Wε ya na daı cıga tu, Dl wú kı ta mu Dl di nabijnə taanı?

⁷ Nɔɔna ta wai ba te ba wi: «Amı na yəni a fo vwan tün, ku pe nɔɔna lwarı jaja nı Wε tiini Dl yı cıga tu, yı Dl na zulə ku nɔwaanı. Ku na yı kuntu, bεe mu yı a manjı sı a na cam a kəm-balwaaru tıum nɔwaanı?»

⁸ Kuntu ya na yı cıga, dı ya wó wanı dı ta dı wi: «Pa-na dı taá tıñlı lwarım, sı kuú ja lanyiranı ku ba.» Nɔɔna badonnə yəni ba fo vwan ba pa amı ba wi, amı te kuntu doŋ mu. Ba nan lagı sı ba cɔgı amı yırı mu. Ba nan wó na cɔgım sı ku manjı dı ba tituňa na yı te tün.

Nccn-nccnu tərə o na jıgi cıga We yigə nı

⁹ Ku brı nı dıbam Zwifə bam garı dwi-getiinə bam mu na? Awo. A ya manı a ta nı nccna maama wu lwarım gambıem wunu mu, ku na yi Zwifə naa dwi-ge tiinə bam dı,

¹⁰ nı ku na pıpvnı We tıno kum wunu ku wı:
«Nccn-nccnu tərə o na jıgi cıga We yigə nı,
dı nccnu dıdua dı.

¹¹ Nccn-nccnu tərə o na ye kvlı na manı tın.
Nccn-nccnu tərə o na lagı sı o lvari We.

¹² Ba maama me ba kwaga mu ba ya We,
yi ba maama tusi.

Nccn-nccnu tərə o na kı lanyıranı,
dı nccnu dıdua dı.

¹³ Ba niə maa ıccorı nı yibeelə niə na pıvı te tın.
Ba maa mai ba dindəlimə ba ma ganı daanı.
Ba niə ma cana nı bısankwı na jıgi vıan sı gví
nccna te tın.

¹⁴ Ba maa sɔclı wo-balwaaru ba pa nccna.

¹⁵ Ba ma tiini ba duri lıla ba ve ba gví nccna.

¹⁶ Ba na de jıgə kalı maama tın,
ba yəni ba cəgı wəənu mu yi ba ta yaarı nccna
zanzan.

¹⁷ Ba maa yəri ywəəni cwəŋə sı ba təgı.

¹⁸ Ba maa brı ba ba kwari We.»

¹⁹ Dı nan ye nı kvlı maama We cullu tıno kum
na brı tın, ku pıpvnı ku pa balı cullu tım na te-
ba tın mu. Kuntı ıwaanı, nabiinə maama wú
ba ba zıgı We yigə nı sı DI di ba taanı, yi ba
wılwılwıl bá wanı o ni o purı sı o ma ıccu o
jonı o titı.

²⁰ Nccn-nccnu bá wanı o na cıga We tee nı, o
na təgı DI cullu tım tın ıwaanı. We cullu tım
nan paı nabiinə mu lvari nı ba kı ba tusi.

Dí na wú na cığa We tee nı te tın

21 We laan nan pe dí lwarı Dı na paı nɔɔna naı cığa Dı tee nı te tın, yi ku wu zıgı cullu tɔğım bańa nı. We cullu tɔnɔ kum dı We nijońnə bam dı nan mańı ba bri cwəyə kam kʊntu.

22 Ku nan yi nɔɔna na kı ba wu-dıdúa dı Zezi Krisi tın ɻwaanı mu We paı ba na cığa Dı tee nı. Balu maama na kı ba wu-dıdúa dı Zezi Krisi tın wú na cığa We tee nı, beŋwaanı nɔɔna maama yi bıdwı mu We yigə nı.

23 Nabiinə maama kı lwarım mu yi ba daa wu mańı dı We paarı dım.

24 We nan paı nɔɔna na cığa Dı tee nı zaanı mu, Zezi Krisi na ɻwı ba lwarım jını o ma jońiba tın ɻwaanı. We paı nɔɔna Dı zaanı dım kafe mu.

25 Dı ma pa Zezi ba o ji kaanım. O jana kam nuńı ka ma vrı nɔɔna ba lwarım wınu, dı ba na kı ba wu-dıdúa dıd-o tın ɻwaanı. We kı kʊntu mu sı ku bri nı Dı yi cığa tu mu. Fańa fańa tın, We deen kı wu-zuru mu yi Dı wu vanı balu na kı lwarım tın zwa.

26 Ku daarı lele kʊntu We pe dí lwarı nı Dı yi cığa tu, dı Dı na jońı nɔɔna ba lwarım wınu tın. Kʊntu maa bri nı We jıgı cığa, yi Dı ta paı balu maama na kı ba wu-dıdúa dı Zezi tın dı ta na cığa Dı tee nı.

27 Ku na yi kʊntu, dı wú magı dı nyɔɔna beę bańa nı mu? Kulukulu tərə. Beŋwaanı, ku dai dı na tɔğı We cullu tım tın mu pe dí na cığa, ku yi dı na se dí kı dı wu-dıdúa dı Zezi tın ɻwaanı mu.

28 Beŋwaanı dı ye nı nɔɔna wú na cığa We tee nı dı ba na kı ba wu-dıdúa dı Dı tın mu, sı ku

dai cullu tím təgim ɳwaanı.

²⁹ Baŋa-Wε yi Zwifə bam yuranı Wε mu na? Dl dai dwi-ge tiinə bam dı Wε na? Eεn, Dl yi nabiinə maama Wε mu.

³⁰ Wε yi dıdua mu. Zwifə bam na kı ba wu-dıdua dı Dl, Dl wú pa ba na ciga Dl tee ni. Dwige tiinə bam dı nan na kı ba wu-dıdua dı Dl, Dl wú pa ba dı na ciga Dl tee ni.

³¹ Kuntu nan ba lagı ku ta ni dí na kı dí wu-dıdua dı Wε tun, Dl cullu tím daa ba jıgi kuri. Dí na kı dí wu-dıdua dı Wε te tun laan paı Dl cullu tím tiini tı jıgi kuri mu.

4

*Abraham na kı o wu-dıdua dı Wε yi o na ciga
Dl tee ni te tun*

¹ A pa dí nii dí nabaaru Abrahamdeen na yi te yi o na ciga Wε tee ni tun.

² Wε ya na pe-o ciga o na kı kəm-laaru tun ɳwaanı mu, o ya wú ta jıgi wojo sı o magı o nyɔɔni ku baŋa ni. O nan ba jıgi wojo sı o magı o nyɔɔni Wε yigə ni.

³ Wε tɔnɔ kum nan bri dıbam ku wi: «Abraham kı o wu-dıdua dı Wε, yi Wε pa o na ciga ku ɳwaanı.»

⁴ Ku nan na yi noɔnu na tuŋı tituŋı, o maŋı sı o joŋı o ɳwıru mu o tituŋı dum ɳwaanı, kuntu nan dai peeri mu o joŋı.

⁵ Ku daarı noɔnu wulı na kı o wu-dıdua dı Wε, yi o ba tıŋı kəm-laaru tulı o na kı tun, Wε wú pa kuntu tu na ciga dı o na kı o wu-dıdua dı Dl tun ɳwaanı. Wε mu yi wulı na yagı noɔ-balwaaru

lwarım Dl ma cε-ba yı Dl pa ba na cıga Dl tee nı tun.

⁶ Pe Davididı maŋı o ta kʊntu doŋ mu. O dεen tagı o wı, nɔɔnu wulu We na pe o na cıga yı ku dai o kəm-laaru ɻwaanı tun yı yu-yoŋo tu mu.

⁷ Davidi maa wı:

«Balu We na yagi ba wo-balwaarv Dl ma cε-ba tun jıgı yu-yoŋo,

Dl na saarı ba lwarım dım tun ɻwaani.

⁸ Nɔɔnu wulu na kı lwarım

yı We yagi Dl ma cε-o yı Dl daa ba kı-dı Dl bıcarı nı tun jıgı yu-yoŋo.»

⁹ Davidi na ɻɔɔni wupolo taanı dım kʊntu tun, o ɻɔɔni balu na goni ba bækəritın yuranı ɻwaanı mu na? Aye. O ɻɔɔni balu na ba goni ba bækəri tun dı ɻwaanı mu. Dı maŋı dı lwarı nı: «Abraham kı o wu-dıdua dı We mu, yı We pa o na cıga ku ɻwaanı.»

¹⁰ We na pe o na cıga Dl tee nı kʊntu tun, ku yı maŋa kalu o na goni tun mu na? Awo, ku yı o ta na wu goni maŋa kalu tun mu.

¹¹ Ku yı ku kwaga nı mu We pe o go sı ku taa yı maana ku bri nı, We maŋı Dl pa o na cıga o na kı o wu-dıdua dı Dl tun ɻwaani, ku loori o na wu go tun. Kʊntu, balu maama dı na wu goni yı ba kı ba wu-dıdua dı We yı ku pa ba na cıga Dl tee nı tun, ba dı yı Abraham dwi tiinə cıga cıga mu.

¹² Balu maama dı na goni yı ba kı ba wu-dıdua dı We tun yı Abraham dwi tiinə mu, yı ku nan dai ba na goni tun yuranı má ɻwaanı, ku yı ba na kı ba wu-dıdua dı We tun ɻwaanı mu, nı Abraham

dεen na kí o wú-dídva dí We ku loori o na wú go maŋa kalu tìn.

*We goni DI ni dí Abraham, o na kí o wú-dídva
dí DI tìn ɻwaani mu*

13 Ku dai Abrahamna tɔgi We cullu tím tún ɻwaani mu pe We go DI ni dí Abraham dí o dwi tiinə bam. Ku nan yi Abraham na kí o wú-dídva dí We yi o na ciga DI tee ní tún ɻwaani mu pe We go ni DI wi, DI wú pa o ba o taa te lugvú kum.

14 Ku nan ya na yi balu na tɔgi cullu tím tún mu wú ba ba taa te lugvú kum, dí na kí dí wú-dídva dí We te tún ya daa ba jígi kuri, yi We ni-gonim dum dí ya wú ji kafe mu.

15 We cullu tím vivn mu paı DI bani zaŋı dí nɔɔna, ba na cɔgi-ti tún ɻwaani. Cullu nan na tərə, nɔɔna bá wanı ba cɔgi-ti.

16 Kuntu, dí lwarı ní ku yi Abraham na kí o wú-dídva dí We tún ɻwaani mu pe We go ni díd-o, sı ku taa yi zaanı pеeri. Kuntu tún, Abraham dwi tiinə bam maama wú sùnı ba na wo-laaru tılı We na goni ni sı DI pa-ba tún. Ku dai balu na tɔgi We cullu tím tún yırani mu wú na-tı, ku yi balu dí na kí ba wú-dídva dí We ni Abraham dí deen na kí te tún mu. Kuntu ɻwaani dıbam maama wú wanı dí bəŋi Abraham ní dí nabaaru.

17 We deen tagı dí Abraham DI wi: «Amu goni a ni sı a pa n ji dwi zanzan nabaaru mu.» Abraham na kí o wú-dídva dí We tún, o sùnı o ji dí nabaaru We yigə nı. Ku yi We dintu mu bi nɔɔna DI pa ba yagı tıvunı, yi DI pa woŋo maama kí maŋa kalu kvlvkvlu ya ta na tərə tún.

18 We dæen na tagı dı Abraham Dı wı o dwi wú puli tın, Abraham ya yəri We na wú kı te Dı kı kountu. Dı kountu dı, o ta jıgı tıuna lanyırarı, yı o kı o wú-dıdúa dı We. Kountu ma pa o sıını o ji dwi zanzan nabaarı, nıneenı We na tagı nı o dwi dum wó puli te tın.

19 Abraham dæen na ge fııı sı o yi bına bi tın, o ma na nı o tiini o kwıı zanzan, o daa bá wanı bu o lv. O ma na nı o kaanı Sara dı kwıı zanzan o ke lııra. Dı kountu maama o dæen ta kı o wú-dıdúa mu dı We.

20 O maa ba jıgı bııbwıea dı We na goni Dı ni sı Dı pa-o kulu tın. O na kı o wú-dıdúa dı We tın, ku paı o zıgı kęııkęı, yı ku pa We na zulə.

21 O maa sıını o ye lanyırarı nı, We wú wanı Dı kı kulu Dı na goni Dı ni sı Dı kı tın.

22 Ku yı kountu ııwaanı mu ku pııpurıı ku wıı: «We ma pa o na cıga dı o na kı o wú-dıdúa dı Dı tın ııwaanı.»

23 Ku nan na pııpurıı ku wıı: «We ma pa o na cıga» tın, ku daı Abraham yııranı ııwaanı mu ku pııpurıı kountu.

24 Ku pııpurıı dıbam dı ııwaanı mu. Beııwaanı We wú pa dıbam dı na cıga Dı tee nı, dı dı na kı dı wú-dıdúa dı Dı tın ııwaanı. Dıntu mu bi dı Yuutı Zezi Dı pa o yagi tııvıı.

25 We nan mu kı Zezi nabıinę jııha nı Dı pa o tı dıbam lııwıım ııwaanı. Dı ma daarı Dı bi-o Dı pa o yagi tııvıı o joori o na ııwıı, sı ku pa dı na cıga Dı tee nı.

5

Zezi na fıgı dıbam dı We daanı te tın

1 Dí na kí dí wu-dıdua dí Zezi tún mu pe dí na ciga We tee ní. Kuntú, dıbam dí We fögí daanı dí Yuutu Zezi Krisi ı̄waanı mu.

2 Zezi mu pe dıbam yi We yigé, yi We kí dıbam yu-yoño dí na kí dí wu-dıdua dıd-o tún ı̄waanı. Kuntú tún, dí jığı tı̄na ní dí wú na paari-zulə We tee ní, yi ku paı̄ dıbam jığı wüpolo lanyırani.

3 Dí nan ta jığı wüpolo dí yaara yam wunı, beñwaanı dí ye ní yaara wai ya paı̄ dí fögí dí zı̄gi dí pu-dı̄a.

4 Dí pu-dı̄a kam yaara yam wunı tún laan maa pa dí zı̄gi kəŋkəŋ maŋım wunı. Dí na zı̄gi kəŋkəŋ maŋım wunı tún laan maa pa dí jığı tı̄na We tee ní.

5 Dí na jığı tı̄na kuntú tún, ku bá pa dí na dí cavı̄ra, beñwaanı We tiini Dí kí Dí sono dıbam bı̄cara ní, dí Dí na pe Dí Jorokum wü dıbam wunı tún.

6 Dıbam na bwənə yi dí warı̄ dí joŋi dí tı̄tı̄ tún, mu Zezi Krisi tı̄ga o ma vrı̄ dıbam na yi nɔ̄n-balwaaru tún, maŋa kalı̄ We wubuŋa na lagı̄ tún.

7 Ku cana sı̄ nɔ̄cnı̄ se o tı̄ o doŋ ı̄waanı, dí o na wú tı̄ wulu ı̄waanı tún na maŋı̄ o yi ciga tu te dí. Ku nan wai ku kí sı̄ nɔ̄cnı̄ bá kwarı̄ füvnı̄ sı̄ o tı̄ nɔ̄n-ŋum ı̄waanı.

8 Ku nan na yi Baŋa-We, dıntu bri dıbam Dí na tiini Dí soe dıbam te tún, dí Dí na pe Zezi Krisi ba o tı̄ dıbam ı̄waanı̄ maŋa kalı̄ dí ya ta na yi lwarı̄m kərə tún.

9 Zezi na tı̄ga yi o jana kam nuŋi tún mu pe dí na ciga We tee ní. Ku nan na dwe dıdı̄ tún, o laan wú joŋi dıbam We ban-zoŋç kum wunı̄.

10 Dıbam ya yi We duŋa mu. Dí Bu wum tı̄vnı̄

düm nan mu pe dıbam dı We fəgı daanı. Ku nan na dwe dıdı, dıbam laan na jigi We nɔɔna tın, Dı Bu wım wú vrlı dıbam, o na joori o bi o yagi tıvıni tın ɻwaanı.

¹¹ Kvlv ta na wəli da tın, dı jıgı wıpolo lanyırani dı We, dı dı Yuutu Zezi Krisi na pe dıbam dı We fəgı daanı tın ɻwaanı.

Adam na vın We ni tın mu pe tıvıni ba, Zezi maa ja ɻwıa o ba

¹² Nabiinu dıdva ɻwaanı mu pe lwarım ba lugı baña, yi lwarım dı ja tıvıni dı wəli da dı ba. Kvntu tın, nabiinə maama manı sı ba tı mu, ba maama na kı lwarım tın ɻwaanı.

¹³ Ku na wú loori sı We kı Dı cullu tım Dı nɔɔna bam jiha nı tın, dı lwarım manı dı wú lugı baña nı mu. Cullu tım nan ya ta na tərə tın, We ba jeeli nɔɔna lwarım.

¹⁴ Ku na zıgı Adammaña kam nı sı ku vu ku yi Moyisi manıa kam tın, tıvıni ya manı dı wıra mu yi dı wai nabiinə. Dı maa wai balı dı na kı ba tusi, yi ku dai nı Adam deen na kı lwarım o vın We ni te tın.

Adam nan bri dıbam Zezi na lagı o ba tın nyınyıvgı mu.

¹⁵ Ba nan dai bıdwı. Beñwaanı Adam deen na kı lwarım dılı tın dai bıdwı dı We na pe dıbam pəerı dılı zaanı tın. Nabiinu dıdva kam kvntu lwarım dum ɻwaanı mu pe nɔɔna zanzan tı. We zaanı dum nan dwe kvntu, yi Dı tıvı nabiinu dıdva, wıntu mu yi Zezi Krisi, sı o kı nɔɔna zanzan yu-yojo ku ja gaalı.

¹⁶ We na pe pəerı dum nɔɔna zaanı kvntu tın, ku dai bıdwı nı Adam na kı lwarım te tın.

Wvntu na kí lwarum o vñ Wε ni bídwi tñn mu pε Wε di nõona sariya. Ku daari nõona zanzan na kí ba tusi tñn, Wε peeri dím nan pε ba lwarum zanzan ti yí ba na ciga DÍ tee ní.

17 Nabiinu dídua kam lwarum ñwaani mu pε tñvñi tøgi da dí jaani nõona. Ku nan na dwe dídi tñn, balu maama Wε na kí-ba yu-yoño ku ja gaali, yí DÍ kwéri DÍ pa ba na ciga DÍ tee ní tñn, mu wú ta ñwi Wε paari dím wvñi nabiinu dídua wvlu na yí Zezi Krisi tñn ñwaani.

18 Dí nan lwaru ní Adam na kí o tusi bídwi tñn mu pε nabiinə maama na cögüm Wε tee ní. Zezi Krisi yuranı kém-laa kum dí nan mu pε nõona na ciga yí ba jígi ñwia Wε tee ní.

19 Nabiinu dídua kam na vñ Wε ni dím tñn mu pε nõona zanzan yí lwarum kérə. Nõonu dídua kam na yí Zezi Krisi tñn nan na se Wε ni tñn dí wú pa nõona zanzan na ciga Wε tee ní.

20 Wε deen kí DÍ cullu tñm nõona jíja ní, sı ku pa lwarum føgi dí puli. Lwarum nan na puli kuntu tñn, Wε na kí nõona zaanı te tñn wú tiini ku puli zanzan ku dwəni.

21 Kuntu tñn, lwarum tøgi tñvñi ñwaani mu dí maa te nõona. Wε zaanı dím nan tøgi DÍ na paí nõona ciga te tñn ñwaani mu dí maa di paari nõona titarı ní, sı ba taa jígi ñwia kalu na ba ti tñn Wε tee ní dí Yuutu Zezi Krisi ñwaani.

6

Dí na jígi Wε ñwi-dvña kam Zezi Krisi ñwaani te tñn

¹ Dí nan wú ta ní bεε mu? Dí wú ta kí lwarum mu, sí ku waní ku pa We zaaní dím tiini dí puli dí tee ní na?

² Aye, dí bá ta kí kuntu doŋ. Ku na yi dí lwarum jége ní, díbam nyí dí twa mu. Kuntu tún, dí daa wú kí ta mu dí taá ɻwi lwarum wuní?

³ Abam yéri ní, díbam balu maama ba na miisi na wuní Zezi Krisi yírí ɻwaaní tún, ku bri ní dí tógi dí wáli díd-o o tuvní dím wuní mu na?

⁴ Kuntu, ba na miisi díbam na wuní tún, ku nyí dí dí tígí díd-o mu yi ba kí díbam díd-o. Kuntu ma pa dí tógi dí Zezi Krisi dí ɻwi We ɻwi-dvñja kam, ní dí Ko We na me DÍ paarí dam dím DÍ ma bi Zezi DÍ pa o yagi tuvní yi o na ɻwia te tún.

⁵ Kuntu, díbam na tógi dí Zezi dí tún, dí laan jígi woŋo dídva mu díd-o, yi dí daa ta wú tógi díd-o dí bi dí yagi tuvní.

⁶ Dí ye ní, ba na pagí Zezi tuvn-dagarakam banja ní ba gú tún, díbam lwarum ɻwi-doŋe kam dí tógi ka tí mu, ku pa lwarum daa warí díbam. Kuntu tún, dí laan te dí tití mu lwarum jiŋa ní,

⁷ bεŋwaaní lwarum daa bá waní dí taa te wulu na tógi dí Zezi o tí tún.

⁸ Dí na tógi dí Zezi Krisi dí tí tún, dí jígi túnna ní dí wú tógi díd-o dí na ɻwia.

⁹ Beŋwaaní dí ye ní Zezi Krisi bi o yagi tuvní yi o daa bá joori o tí. Kuntu ɻwaaní tuvní daa ba jígi dam o banja ní.

¹⁰ Zezi na tígí kuntu tún, ku yi sí o cögí lwarum dam mu. O tígí bídwi yırani mu o ma kweeli. O laan nan na ɻwi tún, o ɻwia kam zuli We mu.

¹¹ Ku yi kuntu mu dí abam dí. Ku na yi dí lwarim jégé ní, lwarí-na ní á nyí dí twa mu te. Ku nan na yi abam dí We laja ní, á ñwi mu Zezi Krisi ñwaaní.

¹² Kuntu ñwaaní abam daa yi pa lwarim di dam á yira yalu na tu tún baña ní. A nan yi se á pa wo-balwaarú tlu á fra na zuvri tún waní abam.

¹³ Yi se-na á pa lwarim taa te abam sí ku pa á taá kí kém-balwaarú. Nan kwe-na á tití á kí We júja ní, sí á nyí ní balu na tígí yi We pa á joori á bi á na ñwia tún mu. Kwe-na á maama á pa We, sí DI ma tñjí kulu na yi ciga tún.

¹⁴ Lwarim daa ba te abam, bëñwaaní á na jígí ñwia We tee ní tún, ku dai sí á taá ñwi DI cullu tím tögüm ñwaaní, ku yi DI zaani dím ñwaaní mu.

Dí maní sí dí taá kí lanyirani mu maya maama

¹⁵ Ku nan bri díbam ní bée mu? Dí na jígí ñwia We tee ní DI zaani dím ñwaaní yi ku dai sí dí taá ñwi DI cullu tím tögüm ñwaaní tún, ku bri ní dí jígí cwënjé sí dí taá kí lwarim mu na? Awo, ku dai kuntu.

¹⁶ A ye lanyirani ní, á na kwe á tití á kí noçnu júja ní sí á taá yi o gambe yi á se o ni, á sùni á yi á na se wulu tún gambe mu. Kuntu tún, á na yi lwarim gambe, tñvní laan mu wó ba dí ja abam. A nan daa na yi balu na se We ni tún, á wó na ciga DI tee ní.

¹⁷ A nan kí We le, dí abam deen ya na yi lwarim gambe yi á laan kwe á tití á pa We ciga kam zaasim yi á se-ka dí á wó maama tún.

18 We mu vri abam lwarim jiga ni, yi á laan ji DI ciga kam tintvna.

19 Abam wubuña ta na wu bigi tñ mñ pe a kwe nabiinë mimaña a ma mañi a bri abam kñntu doñ. Abam dñen kwe á maama mñ á pa wodigiru dí lwarim kikië yi á yi ti gambe, yi á tñji wo-lwaanu ku ja gaalı. Lele kñntu, á laan nan mañi si á kwe á maama mñ á pa We ciga kam, si á taá yi ka gambe si á taá ñwi dí wo-pono.

20 Abam dñen na yi lwarim gambe tñ, We ciga kam ya ba te abam.

21 Abam na ki wo-yccoru tñlñ tñ dñen jigi bëe nyccori mñ ti pa abam? Ti laan nan jigi cavura mñ dí abam. Wøenu tñntu kweelim je nan yi tñvni mñ.

22 Ku daari lele kñntu We vri abam lwarim gambeem wñni, yi á laan yi DI gambe-sonnu mñ. Kñntu ñwaani á jigi nyccori dí á na ñwi dí wupojo tñ, yi ku kweelim je ni á wú na ñwia kalu na ba ti tñ We tee ni.

23 Lwarim ñwüru yi tñvni mñ. Ku daari We pëeri dñlñ DI na pe díbam zaani tñ mñ yi ñwia kalu na ba ti tñ We tee ni, dí na ñwi dí dí Yuutu Zezi Krisi tñ ñwaani.

7

Cullu tñm daa ba te dibam

1 A ko-biæ-ba, á maama ye cullu laja na yi te. Kñntu ñwaani á ye ni cullu na te noçnu, ku yi si ku taa ve o tñvni mñ. O nan na tiga, ti daa ba te-o.

2 Ku nyi ni kaanı na zu baru te tñ mñ. Culu bri ni o baru wñm ta na ñwi maña kalu tñ, o ba

jıgı cwəŋə sı o yagi o baru wum. O baru wum nan na tıga, o laan jıgı ni sı o zu baru wudonj, culu daa wu vɔgɪ̑-ba daanı.

³ Kuntu ɻwaanı, o baru wum ta na ɻwi, yi kaanı wum na ve o zu baru wudonj, o cɔgi mu. O baru wum nan na tıga, culu kum daa wu vɔgɪ̑-ba daanı. O laan na zu baru wudonj, o daa wu cɔgi.

⁴ A ko-biə̑-ba, ku yi kuntu mu dí abam dí. Ku na yi cullu tım laŋa nı, abam maama nyı dí twa mu te, Zezi Krisi na tıgi tın ɻwaanı. Kuntu ma pa dí yigə̑ li cullu tım wunı, yi dí jıgı cwəŋə sı dí ki dí titı nɔɔnu wudonj jıŋa nı, wuntu yi Zezi wulu na bi o yagi tuvni tın. Ku maa pa dí tuŋı tituŋ-ɻvna dí pa We.

⁵ Dí deen ki wo-yɔɔru tılı dí wubuŋa na lagı tın. We cullu tım nan bri dıbam kulu na yi lwarım tın, yi dí fra ta yəni ya zuvırı wəənu tım kuntu. Ku deen ma pa dí ki kəm-balwaarı tılı na jıgı dıbam tı ve tuvni tın.

⁶ Cullu tım deen tiini tı pıuni dıbam mu dí dam. Lele kuntu tı nan daa ba te dıbam, dí na tɔgi dí Zezi dí tı tın ɻwaanı. Kuntu tın, dí na tuŋı We tituŋa yam te tın, ku yi Dı Jorokum na wu dí bıcara nı tın ɻwaanı mu. Dí laan tɔgi cwə-duŋa kam kuntu, sı ku dai cwə-donjə kalı na yi cullu tılı na pıpuŋı tı tiŋi tɔnɔ wunu tın ɻwaanı.

We cullu tım bri dıbam lwarım na yi te tın

⁷ Bee mu dí nan wú ta cullu tım laŋa nı? Tı yi lwarım mu na? Aye, ku dai kuntu. We cullu tım nan mu pe a lwarı lwarım na yi te tın. Tı ya na wu bri nı: «Yı pa n yi zu n donnə wəənu», a

ya bá ta ye ní a yi na zu a donnə wəənu, ku yi lwarum mu.

⁸ Culu kum kuntu nan mu pe lwarum na cwəŋə dí zu a wubuŋa ku pa a yi zu wəənu zanzan. Cullu nan na tərə, lwarum bá ta jığı dam.

⁹ A deen ya ta na yəri Wə cullu tím tún, a ŋwi mu a ya ba liə. A laan nan na tu a lwarı Wə cullu tím na bri kulu tún mu pe lwarum jığı dam a banja ní,

¹⁰ yi a nyi ní a tígí mu te. Wə cullu tív ya na maŋi sí tí pa nɔɔna ŋwia tún laan pe tūvní mu ja-ní.

¹¹ Beŋwaaní, a na ni cullu tím tún mu pe lwarum laan na cwəŋə dí ganí-ní, yi dí təgí cullu tím ŋwaaní dí pa tūvní ja-ní.

¹² Kuntu nan bri ní Wə cullu tím ba jígí lwarum mu. Ni dílv maama Wə na pe díbam tún ba jígí lwarum. Dí yi lanyiraní mu yi dí jígí ciga.

¹³ Kuntu nan bri ní Wə cullu tív na lana tún mu jaani a tūvní dím dí ba na? Awo. Ku yi lwarum mu de Wə cullu tím dí pa tūvní ja-ní. Kuntu kí sí nɔɔna mu waní ba lwarı lwarum na súni dí yi te tún. Cullu tím ma pa lwarum tiini dí puli dí bri dí na yi baloro te tún.

Lwarim dam na tviŋi nabiinə wvni te tún

¹⁴ Dí ye ní Wə cullu tím təgí Dí wubuŋa na lagí te tún mu. Amu nan yi lugv baŋa nabiinu mu, yi a yi lwarum gamba.

¹⁵ A nan yəri wojo kulu a na kí tún kuri. Amu yəni a ba kí kulu a na lagí tún, yi a laan daari a kí kulu a na culi tún.

¹⁶ A na yəni a kí kulu a na ba lagí sí a kí tún, ku bri ní a se ní Wə cullu tím yi ciga mu.

17 Kväntu, kvu dai ni a titi mu paalı a ki wæänu tñm kväntu, kvu nan yi lwarim dñlu na wu a wñni tun mu pa a kia.

18 A nan ye ni lanyiranı téri a wñni, dí a na yi nabiinu yi a fra zuvri lugv baña wo-yccoru tun. Beñwaani, a na yëni a jigi wubuña si a ki lanyiranı, a ta warı lanyiranı wum a ki.

19 A yëni a ba ki lanyiranı ni a wubuña na lagı te tun, yi a laan daari a ki wo-balwaarü tilu a na ba lagı si a ki tun.

20 A na yëni a ki kulu a wubuña na ba lagı si a ki tun, kvu brı ni kvu dai a titi mu paalı a ki wæänu tñm kväntu, kvu yi lwarim dñlu na wu a wñni tun mu pa a kia.

21 A nan lwarı kvu na yëni kvu ki amu te tun: A na yëni a buñi si a ki kulu na lana tun, kvu yi lwarim yiranı mu aá ki.

22 A tiini a jigi wñpolo a bicari ni dí We cullu tñm.

23 A nan ye ni dam didoj mu wu amu wñni, kvu na lagı si kvu pa a taa tögı cwæñjø kalu na ba lana tun. Dam dím kväntu maa lagı si dí cögı a wubuña yam na lagı si ya da cwæ-ñuña kalu tun. Kväntu maa piuni amu, yi lwarim dñlu na wu a wñni tun pa a ta tögı lwarim cwæñjø.

24 Leeru maa jigi-ni, lwarim dñlu na wu a wñni tun na lagı si dí pa tuvni ja-ni tun ñwaani. Woɔ mu wú wanı o vri-ni o yagi?

25 Amu ki We le dí Yuutu Zezi Krisi ñwaani. Wñntu mu wú joñi-ni.

Kvu na yi a wubuña yam wñni, a se We cullu tñm mu. A nan na yi lugv baña nabiinu tun mu pa a tögı lwarim cwæñjø.

8

We Joro kum na paı dí ɳwı dı We te tın

¹ Kuntu tın, balu na ɳwı dı Zezi Krisi tın, We daa bá di ba taanı sı Dı cögı-ba.

² We Jorokum mu paı dí jıgı ɳwıa We tee nı Zezi Krisi ɳwaanı. We Joro kum dam dım mu pe dı na vrım lwarım dı tuvnı jıja nı.

³ Dıbam na yi nabiinə yi dı bwənə tın mu paı dı warı We cullu tım dı da. Kuntu ɳwaanı dı daa bá wanı dı na cıga We tee nı Dı cullu tım təgım ɳwaanı. Wojo kulu cullu tım na wu wanı tı ki tın, We mu kıa, dı Dı na turı Dı titı Bu sı o ba o ji nabiinu, yi o nyı dı nabiinə balu lwarım na waıba tın. O ma ba o tı nabiinə lwarım ɳwaanı, sı o ma cögı lwarım na jıgı dam dılı nabiinə bańa nı tın.

⁴ We ki kuntu sı ku pa dı na cıga mu Dı tee nı, sı dı na cwəŋə dı ki kulu maama We cullu tım na bri nı ku manı tın. Beŋwaanı dıbam yi balu na təgı We Joro kum cwəŋə tın mu, sı dı daa ba təgı wo-yɔɔru tılı nabiinə fra na zuvırı tın.

⁵ Balu nan na təgı wo-yɔɔru tım kuntu doŋ tın tiini ba kwe ba wubuŋa ba tıni wəənu tılı nabiinə wubuŋa na lagı tın bańa nı mu. Ku daarı balu na təgı We Joro kum cwəŋə kam tın kwe ba wubuŋa ba tıni wo-laarı tılı We Joro kum wubuŋa na lagı tın bańa nı mu.

⁶ Nɔɔnu wubuŋa na təgı wo-yɔɔru tılı nabiinə fra na zuvırı tın, tuvnı wú ja kuntu tu. Wulu wubuŋa nan na təgı We Joro kum cwəŋə kam tın wú na ɳwıa We tee nı dı wu-zuru.

7 Beñwaanı, nɔɔnu na tɔgi nabiinə wubuñ-yɔɔru tūm, o yi We dum mu, o ba kí kvlu We niə yam na bri tūn, o nan warı-ya dí o se.

8 Balu maama na tɔgi wo-yɔɔru tūl nabiinə wubuñja na lagı tūn bá wanı ba pa We wu poli.

9 Abam nan ba tɔgi nabiinə wubuñ-yɔɔru na lagı kvlu tūn. A tɔgi We Jorokum na lagı kvlu tūn mu, ku na wu á bıcara nı tūn ɻwaanı. Zezi Krisi Joro kum nan na təri nɔɔnu wvlu bıcara nı tūn, o daı Zezi nɔɔnu.

10 Zezi Krisi na wu á bıcara nı tūn, o Joro kum mu paı á ɻwi dí We, á na ne ciga Dl tee nı tūn ɻwaanı. Á yıra yam nan manı sı ya tı mu lwarım dum ɻwaanı.

11 We mu bi Zezi Dl pa o yagı tuvnı. Kuntu ɻwaanı, Dl Joro kum na sūnı ku wu á bıcara nı, We wu pa abam yıra yalı na manı sı ya tı tūn joori ya na ɻwıa, Dl Joro kum na wu á bıcara nı tūn ɻwaanı.

12 Kuntu, a ko-biə-ba, dí manı sı dí taá ɻwi nı We Joro kum na lagı te tūn mu, sı ku daı sı dí taá tɔgi wo-yɔɔru tūl nabiinə wubuñja na lagı tūn.

13 Beñwaanı, á na tɔgi wo-yɔɔru tūl nabiinə wubuñja na lagı tūn, tuvnı wu ja abam. Ku daarı, á nan na tɔgi We Joro kum dam ɻwaanı á ci á titı dí kəm-balwaarу tūl á fra na zuvrı tūn, á wu na ɻwıa We tee nı.

14 Balu maama na paı We Joro kum bri-ba cwəŋə tūn yi We biə mu.

15 Joro kvlu We na kí á bıcara nı tūn ba paı tuvnı jıgı abam daga nı gambę te. We Joro kum nan paı á yi We biə mu. Ku maa paı dí jıgı cwəŋə

sı dí bəŋi Wε nı Dí Ko Baba.

16 Wε Joro kʊm mu paŋ díbam jwəəru tím lwarı nı dí sūnı dí yi Wε biə mu.

17 Dí na yi Wε biə tın, dí wú ba dí na wo-laarʊ tılʊ maama Dl na tiŋi sı Dl pa Dl biə bam tın. Dí wú tɔgɪ dı Dl Bu Zezi Krisi dí joŋi kʊlʊ maama Wε na tiŋi sı Dl pa-o tın. Dí na tɔgɪ dı Zezi dí na yaara, dí laan wú ba dí tɔgɪ dıd-o dí na paari zulə.

Dí jıgı tına nı dí wú na paari-zulə Wε tee nı

18 Amu ye nı dí na jıgı yaara yalʊ lele tın bá wanı ya taa mai dı paari-zulə yalʊ dí na wú na Wε tee nı tın.

19 Wε na kı wəənu tılʊ maama tın tiini tı lagı sı tı na de dım Wε na wú ba Dl bri Dl biə bam paari-zulə jaja tın.

20 Wəənu tılʊ maama Wε na kı tın tu tı daa ba jıgı kuri. Ku nan daı wəənu tím titı mu lagı kʊntu. Ku yi Wε mu pe tı ji kafe, yi Dl nan paŋ tı ta jıgı tına nı,

21 wəənu tılʊ maama Dl na kı tın wú ba tı na vrum, sı tı daa yi cögı nı tı zım na yəni tı cögı te tın. Wε wú fɔgɪ Dl kwə-tı sı tı laan ba tı taa jıgı lam Dl tee nı, sı ku manı dı Dl biə bam na wú na paari-zulə yalʊ tın.

22 Dí nan ye nı wəənu tılʊ maama Wε na kı tın jıgı cam mu dı zım maama, nı kaanı na vri pugə yi o kʊnı te tın.

23 Ku nan daı wəənu tím kʊntu yırarı, ku yi dı díbam balʊ Wε na kı Dl Jorokʊm dı bıcara nı tın dı mu. Kʊntu mu yi Wε dayigə pəerı dılʊ na bri nı dí wú ba dí na Dl wo-laarʊ tím maama. Díbam dı nan kʊnı mu, yi dí jıgı tına dí cəgi

maŋa kam Wε na wú pa dí ji Dl titi sɔŋɔ biə, sì Dl vri dí yūra yam yaara maama wunu.

24 Wε na vri dībam tūn mu paı dí jīgī tūna nī dí wú na kvlv Dl na wú pa dībam tūn. Dí ya na maŋi dí na kvlv dí na jīgī tūna ku ɻwaanī tūn, dí ya daa bá ta jīgī ku tūna. Nɔɔn-nɔɔnu ba ta tūni kvlv o na maŋi o na tūn.

25 Dí nan ta jīgī tūna sì dí wú na Wε wo-laaru tūlū dí ta na wu ne tūn. Kvn̄tu ɻwaanī mu dí zuri dí yūra dí cēgi tī maŋa kam.

26 Wε Joro kum dī nan wəli dībam, dí na bwənə tūn ɻwaanī. Dībam yəri dí na wú loori Wε te sì ku maŋi tūn. Dl Joro kum nan loori-Dl ku pa dībam dī ɻwana yalv na bá wanī ya ta dī nabiinə bītarī tūn.

27 Wε nan ye dí bīcara na yī te tūn, yī Dl kwəri Dl ye Dl Joro kum dī wubvñja na lagī kvlv tūn, bəjwaanī Wε Joro kum tōgī Wε wubvñja na lagī te tūn mu, yī ku loori Wε ku pa dībam balv na yī Dl nɔɔna tūn.

28 Dí ye nī balv na soe Wε yī Dl bəjī-ba nī Dl na maŋi Dl lī wubvñja te tūn, Dl kī-ba lanyıranı wojo maama wunu.

29 Wε deen maŋi Dl jīgī bantv wubvñja Dl bīcari nī faŋa faŋa mu, yī Dl daari Dl kuri-ba sì ba laan ba ba taa nyī nī Dl Bu wum na yī te tūn. Kvn̄tu ma wú pa Wε Bu Zezi na nyaana zanzan, balv dī na yī Wε biə yī ba saŋi o kwaga tūn ɻwaanī.

30 Wε nan na maŋi Dl kuri balv tūn mu Dl bəjī sì ba taa yī Dl nɔɔna. Dl na bəjī-ba kvn̄tu tūn, Dl ma pa ba na cīga Dl tee nī. Balv Dl na pē ba

na cığa kam tın mu DI pe ba na paarı-zulə DI tee nı.

We sono kum na tiini ku dagı te tın

31 Ku na yi kʊntu tın, dí wú ta nı bęe mu? We na wura dı dıbam tın, nɔɔnu wɔɔ mu wú wanı o cögı dıbam?

32 We nan wu vın sı DI titı Bu wum na yaara, yi DI se DI kı-o nabiinə jıja nı sı o tı dıbam maama ɻwaanı. We na pe dıbam DI Bu wum kʊntu tın, DI ta wú kwe wo-laarv maama DI pa dıbam zaanı DI wəli da.

33 Nɔɔn-nɔɔnu bá wanı o co dıbam balu We na kuri tın DI yigə nı. Beɻwaanı ku yi We titı mu pe dí na cığa DI tee nı.

34 Nɔɔn-nɔɔnu bá wanı o pa dí ga bura We tee nı. Beɻwaanı ku yi Zezi Krisi titı mu tıgı dıbam ɻwaanı, yi o joori o bi o yagi tuvnı o jıgı ɻwıa We tee nı. O laan maa je We jazım nı yi o loori We o pa dıbam.

35 Nɔɔn-nɔɔnu bá wanı o cögı dıbam dı Zezi Krisi sono kum daanı. Yaara mu wú wanı ya cögı dıbam dı Zezi Krisi sono kum na? Wu-cögö mu naa, bęesa mu naa, kana mu naa, yinigə mu naa, cam dılı na wú ba tın mu naa, naa tuvnı mu? Awo, tı bá wanı tı cögı dıbam dı Zezi Krisi sono kum daanı.

36 Ku pvpvnı We tɔnɔ kum wvnı ku wi:
 «Dıbam na yi nmı We nɔɔna tın mu paı dí tıgı tuvnı wu dí ke de maama.
 Ba kwe dıbam ba ma ji nı peeni sılv ba na jıgı
 ba ve ba gı te tın mu.»
37 We nan na soe dıbam tın, DI tiini DI paı dıbam wɔnɔ wəənu tım kʊntu maama wvnı.

38 Beñwaanı amu ye lanyırani nı kvlvkvlı tərə
ku na wú wanı ku cögı dıbam dı We sono kum
daanı. Ku na yi tuvni naa ɻwla, naa ku na
yi malesi naa weyuu tilampolo dıdæera bam
maama, naa ku na yi zım wəənu naa jwa wəənu
tılı na bınu tın, naa wəənu tılı maama na jıgi
dam nabiinə baña nı tın,

39 ku na yi wəənu tılı na jıgi dam weyuu
tilampolo nı dı tılı na jıgi dam tıga kuri nı
tın, naa wəənu tılı maama We na kı tın, tıntu
maama wvnı kvlvkvlı bá wanı ku cögı dıbam dı
We sono kum daanı, beñwaanı ku yi sono kulu
We na jıgi dı dıbam dı Yuutu Zezi Krisi ɻwaanı
tın mu.

9

We na kuri balı sı ba taa yi DI nɔɔna tın

1 Amu na yi Zezi Krisi nɔɔnu tın, a ɻɔɔnı cıga
mu sı ku daı vwan. We Jorokum na wu a bıcarı
nı tın mu paı a ye nı ku sınuı ku yi cıga mu,

2 dı a na bri nı a wu tiini ku cögı yi a jıgi lię
maja maama amu titı dwi tiinə bam ɻwaanı dı
ba na wu se Zezi Krisi tın.

3 A ya wú ta lagı sı We cögı amu titı DI daarı
DI pɔɔrı-nı Zezi Krisi tee nı, dı ku na wú wanı
ku pa a ko-biə Zwifə bam na vrıム.

4 Ba yi Yisırayelıdwı tiinə mu. Ku yi bantu mu
We deen pe ba ji DI biə, yi DI pa-ba DI paarı-zulə
yam. DI ma go ni nı DI wú ta wıra dı ba, yi DI
daarı DI kı DI cullu tıム ba jıja nı. DI ma bri-ba
ba na manı sı ba taa zuli-DI te tın. DI ma daarı
DI go niə dı ba.

5 Ba dwi düm kuri nuñi dibaam nabaaru Abrahamdwi düm wunu mu. Ba na lugı Zezi Krisi lugubaña ni tın, ku yi bantu dwi düm wunu mu ba lugoo. Wuntu mu yi wəənu maama Tu. O maa yi We yi o manjı di zulə sı ku taa ve manja kalu na batı tın. Amina.

6 A nan ba lagı a ta ni We na goni DI ni sı DI kıkulu tın jigi kafe. Beñwaanı ku daı ni Yisırayeli dwi tiinə bam maama mu sıını ba yi Yisırayeli tiinə cığa cığa We yigə ni.

7 Abraham dwi tiinə bam maama nan daı o biə cığa cığa We yigə ni. We deen tagı di Abraham DI wi: «Nmı bu Yizakı dwi düm yırarı mu wú ta yi n dwi tiinə cığa cığa.»

8 Ku bri ni We tee ni, ku daı biə balu maama Abraham na lugı tın mu yi We biə cığa cığa. Ku nan yi biə balu We na goni ni ba ńwaanı tın mu sıını ba yi DI biə cığa cığa.

9 Beñwaanı We deen goni ni DI wi: «Manja kam kuntu na joori ka yi, amu wú joori a ba di Saralugı békərə.»

10 Ku de kuntu mu yi dibaam nabaaru Yizakı kaanı Rabeka deen ja pugə o lu yiyya bale.

11-12 Manja kam Rabeka ta na wu lugı o biə bale bam yi ba daa ta yəri lanyırarı naa balorɔ tın, We deen tagı dıd-o DI wi: «Nakwı wum mu wú ta yi o nyaanı wum tituňnu.» Ku kıkulu sı We na kuri-ba daanı te tın mu tɔgi DI na manjı DI li wubuňa te tın. Ku bri ni We kurim düm tɔgi DI na bəŋi wulu sı o taa yi DI nɔɔnu tın mu, sı ku daı nɔɔnu wum tituňa ńwaanı,

13 ni ku daa ta na püpuni We tɔnɔ kum wunu ku wi: «Amu soe Zakəbi, yi a daarı a yagı Ezayu.»

14 Dí nan wú ta ní bëeë mu? Dí bá wanı dí ta ní We ba jığı cığa dí Dí na kí te tın.

15 Beñwaanı We deen tagı dí Moyisi Dí wi:
 «Amu wú ja nöçnu wulu ñwaanja
 a na lagı tın mu,
 yi a daarı a duri nöçnu wulu yibwənə
 a na lagı tın.»

16 Kuntu bri ní ku maama tögı We na jığı nöçna ñwaanja te tın mu, sı ku dai nabiinə wubuňa na lagı kulu tın naa ba tituňa na yi te tın ñwaanı.

17 Ku püpuni We tönö kum wunu, ní We deen tagı dí Ezipipa-faru wum Dí wi: «Amu pe n di paari sı a wanı a tögı nmu ñwaanı mu a bri nöçna amu dam dım na mai te tın, sı ku pa nöçna taa zəŋi amu yırı dım lugu baňa maama ní.»

18 Ku bri ní We duri balu ñwaanja Dí na lagı tın mu, yi Dí daarı Dí pa badonnə ta ku ba wuru ní Dí na lagı te tın.

We jığı ni sı Dí kí Dí wubuňa na lagı te tın

19 Abam wu dıdua wai o bwe amu ní: «Ku na yi kuntu, bëeë mu yi We nan bri ní nöçna kí ba cögı? Nöçn-nöçnu nan bá wanı o vin kulu We na lagı sı o kí tın.»

20 Nabiinu yi wɔɔ mu sı o wanı o magı kantögö dí We? Kuntu tın, kamögö wú wanı ku bwe ku mɔru wum ní: «Bëeë mu yi n mɔ-nı tıntu doŋ» na?

21 Beñwaanı kamɔ-mɔru wum jığı cwəŋjə sı o kwe dögö o ma mɔ kamwaru tlıs dwi maama o na lagı tın. O wai o ce dögö kum kuntu o maa mɔɔni kamögö sı ku taa yi lvnni nyim, yi o daarı o mɔɔni kudon sı ku taa yi tituňa nyim.

22 Ku nan yi kūntu mu dī Wε. Dī na lagī sī Dī bri nōona Dī ban-zōnō kūm dī Dī dam dūm na mai te tūn, Dī jīgī cōwējē sī Dī kī kūntu. Dī nan pūnī Dī bānī mu dī balū na pē Dī bānī zañī yi ba manjī dī cōgūm tūn,

23 sī Dī daari Dī pa nōona balū Dī na jīgī ba ḥwaña tūn tōgī ba na Dī paari dūm na tiini dī jīgī zulē te tūn. Bantu mu yi balū Dī na manjī Dī lī sī ba zu Dī paari zulē yam wūnī tūn.

24 Ku nan yi dūbam mu kūntu. Wε mu kuri dūbam nabiinē dwi maama wūnī, yi ku dai Zwifē dwi dūm yūranī mā wūnī,

25 nī ku na manjī ku pūpūnī Oze tōnō kūm wūnī te tūn. Wε dēen tagī Dī wī:

«Nōona balū ya na dai amu nōona tūn,
mu a laan wū bēnī-ba nī amu nōona.
Dwi tiinē balū amu ya na ba soe tūn,
mu a laan wū bēnī-ba nī amu nōn-sonnu.»

26 «Je sīlū nī nōo Wε ya na tagī dī ba Dī wī,
ba dai Dī nōona tūn,
ku yi dāanī mu ba laan wū bēnī-ba nī
Nwīa Tu Baña-Wε biē.»

27 Ezayidī dēen tagī Yisirayelitiinē bam taanī o wī:
«Yisirayelī tiinē bam na manjī ba tiini ba daga
nī bugē ni kasullū na daga te tūn,
ba fīnfūn yūranī mu wū na vrīm.

28 Beñwaanī Yuutu Baña-Wε bā daanī sī Dī kī
kūlū maama Dī na manjī Dī lī wūbuña sī
Dī kī tūn lugū baña nī.»

29 Ku ta yi nīneenī Ezayi na manjī o ta te o wī:
«Dam-fōrō Tu Baña-Wε ya na wū daari dūbam
biē badaara Dī yagī,

sı ku pa dí dwi düm tonji,
 dí ya wú ti mu,
 ní Sodəmdı Goməɔrı tiinə bam dwi düm deen na
 ti te tün.»

30 Dí nan wú ta ní bεε mu? Dwi-getiinə balu ya
 na ba kwaanı sı ba na cığa We tee ní tun laan mu
 tu ba na cığa We tee ní, ba na kí ba wu-dıdva dí
 We tun ḥwaanı.

31 Ku daarı, Yisırayelı tiinə bam na tiini ba
 kwaanı sı ba na cığa We tee ní Dı cullu tım tögüm
 ḥwaanı tun, ba wu ne.

32 Bεε mu yı ba nan wu ne cığa We tee ní?
 Bantu ya buñı sı ba na cığa ba kəm-laarv tım
 ḥwaanı mu, yı ku daı ní ba kí ba wu-dıdva dí
 We. Ba na vın sı ba se We kuntu tun, ku maa nyı
 dı ba magı ba naga mu dı kandwe dılu na paı
 noɔna tri ba tıı tun,

33 ní ku na maŋı ku pvpvnı We tɔnɔ kum wuṇı
 ku wı:
 «Nii-na, amu We lagı a cwi kandwe mu Siyonı.
 Dı maa yı kandwe dılu noɔna na wú magı ba tıı
 dı dı ba tıı tıga nı tun.

Ku daarı noɔnu wulu na kí o wu-dıdva dı wulu
 na yı kandwe düm kuntu tun,
 cavııra bá fəgı ya ja kuntu tu.»

10

1 A ko-biə-ba, amu tiini a laga sı Yisırayelı tiinə
 bam na vrıı, yı a yəni a loori We a pa-ba ku
 ḥwaanı.

2 Amu wú wanı a pa cığa nı ba tiini ba lagı sı
 ba tııba pa We, ba nan yəri cwəŋə kalu ba na
 maŋı sı ba tögı tun mu.

3 Ba maa yəri cweakənə kalu We na pə sı nabiinə təgə da ba ma na cığa Dl tee nı tın. Ba maa tıñi ba tıñi cweakənə sı ba maa na cığa We tee nı, yı ba ba se sı ba taa təgə cweakənə kalu We na tıñi tın.

4 Zezi Krisi mu pə We cullu tıñ təgüm cweakənə kam laan ba ka kweeli, ku ma pa balu maama na kı ba wu-dıdva dıd-o tın laan na cığa We tee nı.

Nəçənu wulu maama na kı o wu-dıdva dı Zezi tın wú na vrim

5 Moyisi deen pvpvnı nəçənu na wú kı te sı o ma na cığa We tee nı Dl cullu tıñ təgüm ɻwaani tın. O pvpvnı o wi: «Wulu na kı We cullu tıñ na wi te tın wú na ɻwia ku ɻwaani.»

6 Ku nan daa na yı nəçənu na wú kı te sı o ma na cığa We tee nı o na kı o wu-dıdva dı Dl tın ɻwaani, ku pvpvnı ku wi: «Yı zañi n bwe n tıñ nıñeeñi, wcc mu wú wanı o di We-sçəñ?» Ku lagı ku ta nı, sı o pa Zezi Krisi tu o ba o zəni dıbam.

7 «Nan yı bwe n tıñ nı, wcc mu wú wanı o tu curu?» Ku lagı ku ta nı, sı o pa Zezi bi o yagı tıvvnı sı o joori o ba.

8 Ku nan manı ku pvpvnı ku wi: «We taanı dım daı yigə yigə dı nmv, dı wu nmv ni nı dı n bıcarı nı.» Kwərə kam kvnı mu dıbam tıçlı dı brı nəçna sı ba kı ba wu-dıdva dı Zezi.

9 Ku tagı ku wi, nmv na tagı dı n ni nı Zezi mu yı woño maama Yuutu, yı nmv na se n bıcarı nı, sı We sıñi Dl bi-o Dl pa o yagı tıvvnı, We wú vrl-m.

10 Beñwaani, ku yı nmv bıcarı nı mu nı se dı n wu-dıdva yı n na cığa We tee nı, yı nmv wú

ma n ni mu n ta jaja ni Zezi mu yi Yuutu, si n ma n na vrı̄m.

¹¹ Ku pı̄pı̄nı̄ We tı̄nɔ̄ kum wı̄nı̄ ku wi: «Wulu maama na kı̄ o wu-dı̄dua dı̄d-o tın̄, cavı̄ra bá ja kuntu tu.»

¹² Kuntu, ku yi bı̄dwı̄ mu dı̄ nɔ̄na maama, ku na yi Zwifə dı̄ dwi-ge tiin̄e bam dı̄. Ba maama Yuutu yi dı̄dua mu, yi wı̄ntu mu yəni o paı̄ balu maama na loor-o tın̄ zənə zanzan.

¹³ Bejwaani, «wulu maama na loori zənə dı̄ Yuutu wı̄m yırı̄ ı̄waanı̄ tın̄ wú na vrı̄m.»

¹⁴ Ku nan na yi kuntu tın̄, nɔ̄na wú kı̄ ta mu ba loori zənə o tee ni, yi ba wu kı̄ ba wu-dı̄dua dı̄d-o? Ba nan wú kı̄ ta mu ba kı̄ ba wu-dı̄dua dı̄d-o, yi ba wu ni o kwərə? Ba nan wú kı̄ ta mu ba ni o kwərə yi nɔ̄cn-ı̄nɔ̄cu wu tı̄cıl-ka o bri-ba?

¹⁵ Nɔ̄cnı̄ nan wú kı̄ ta mu o vu o tı̄cıl We kwər-ywən̄e kam o bri-ba dı̄ ba na wu tı̄n̄-o? Ku nan pı̄pı̄nı̄ We tı̄nɔ̄ kum wı̄nı̄ ku wi: «Balı̄ na beeri ba tı̄cıl We kwər-ywən̄e kam ba bri nɔ̄na tın̄ vən̄e jı̄gi wı̄polo mu.»

¹⁶ Ku nan daı̄ ni nɔ̄na maama mu se We kwər-ywən̄e kam. Ezayideen tagı̄ o wi: «Yuutu Banja-We, wɔ̄c mu joŋi dı̄bam ni-taanı̄ dı̄m?»

¹⁷ Kuntu ma bri ni nɔ̄na zwa na ni kulu tın̄, mu ba kı̄ ba wu-dı̄dua dı̄ ku. Taanı̄ dı̄lu ba nan na wú ni tın̄ mu yi Zezi Krisi kwərə kam.

¹⁸ Amu lagı̄ a bwe a nii, Yı̄sırayeli tiin̄e bam wu ni We kwərə kam mu na? Ku yi cı̄ga ba ni-ka, ni We tı̄nɔ̄ kum na tagı̄ ku wi:

«Ba tı̄cıl o kwərə kam lı̄gvı̄ banja je maama, yi ba ni-taanı̄ jagı̄ dı̄ yi je maama.»

19 Amu ta lagı a bwe a nii, Yisirayeli tiinə bam sūnı ba wu ni We taanı düm kuri mu na? Ba niə. Dayigə tün, We deen təgə Moyisinqwaani mu Dl ta dı ba Dl wi:

«Amu wú pa abam taá jıgi wu-guvu dı dwi tiinə balu na dai amu nɔɔna tün.

Amu wú pa abam bana zaŋı dı nɔɔna balu na yəri kvlvkvlu tün.»

20 Kuntu kwaga nı Ezayi deen ne baari yi o ta o wi:

«Nɔɔna balu ya na ba buŋı sı ba ba ba se amu We tün,

bantu laan mu tu ba se amu.

Amu pe balu na maŋı ba wu bwe amu bwiə tün mu ba ba lwarı amu.»

21 Ku nan na yi Yisirayeli tiinə bam, We tagı Dl wi:

«Də maama wunu amu te a jıa sı a ma joŋı abam, yi á vın sı á ba amu te.»

11

We wu yagi Yisirayeli tiinə bam

1 Kuntu tün, amu ta lagı a bwe a nii, We vın Dl titi nɔɔna Yisirayelitiinə bam mu na? Aye! Ku dai kuntu. Amu titi dı yi Yisirayeli dwi tu mu. A yi Abrahamnaa mu, yi a nuŋı Benzamendwi düm wunu.

2 We wu vın Dl nɔɔna balu Dl na maŋı Dl kuri pulim nı tün. Abam nan maŋı á ye We tənə kum na tagı Eli taanı te, dı o na warı We o ta Yisirayeli tiinə bam na kı te yi ku wu maŋı tün.

3 O deen warı We o wi: «Yuutu Banja-We, ba gv nmı nijonə bam maama, yi ba daarı ba cəgı

nmu kaanım bimbinə yam. Ku laan daarı amu yuranı mu, yi ba kwaanı sı ba ḡu amu dı.»

⁴ We nan l̄er-o Dl wi b̄ee mu? Dl deen wi: «Amu li nɔɔna m̄urr-türpe mu (7.000), sı ba taa yi amu titi nɔɔna. Bantu ta wu f̄oḡi ba kuni doonə ba zuli Baalı.»

⁵ Ku nan ta yi b̄idwı mu dı zı̄m maama. Nɔɔna funfı̄n ta mu daarı, We na t̄ogi Dl zaanı dı̄m ɻwaanı Dl kuri-ba t̄in.

⁶ We de Dl zaanı dı̄m ɻwaanı mu Dl kuri-ba, sı ku dai ba tituŋ-ɻvna ɻwaanı. Ku ya na yi ba tituŋ-ɻvna ɻwaanı mu We kuri-ba, ku ya daa bá ta yi Dl zaanı dı̄m Dl na pe-ba t̄in ɻwaanı.

⁷ Ku bri ni Yisirayelı tiinə bam wu ne c̄iga kalu ba na kwaanı sı ba na We tee ni t̄in. Nɔɔna balu We na kuri t̄in nan mu ne-ka. Balu na daarı t̄in b̄icarı digili.

⁸ Ku maa ki-ba ni ku na p̄vpvnı te We t̄oŋo kum wvni ku wi:

«We mu pe ba wvbuŋa t̄i,
yi ba daa ba ni kvlvklv kuri.

Dı zı̄m maama, ba yīe ta ba naı,
yi ba zwa dı kwarımı dı We c̄iga kam.»

⁹ Davididı deen tagı ba taanı o wi:

«We wú pa ywəəni dıl̄u ba na bvñi sı ba di t̄in
 pipiri dı ji woŋo kvlv na wú ja-ba ku c̄oḡi,
ni c̄iku na jaanı-ba te t̄in.

Ku maa wú pa We pa ba na cam yi ba tu t̄iga ni.
¹⁰ We wú pa ba yīe dwe yi ba daa bá ta naı.

Dl maa wú pa ba yı̄ra c̄e dı yaara taan,
maŋa maama.»

¹¹ Amu ta lagı a bwe a nii, Yisirayelı tiinə bam na tri ba tu kvntu t̄in, ku bri ni ba daa bá wanı ba

zanjı ba joori ba fɔgɪ dì Wε mu na? Aye! Bantu na vñ Wε ciga kam te tñ mu pe dwi-getiinə wanı ba na vrñm Wε tee ní. Wε kí kñntu sí ku pa Yisirayelı tiinə bam mu taa jígi wu-gvñ dì ba.

¹² Yisirayelı tiinə bam na kí ba cɔgí tñ mu pe nabiinə maama wanı ba na zənə lanyıranı Wε tee ní. Bantu na ge kvlı ba na mañjı sí ba na tñ mu pe dwi-ge tiinə na cwənjə ba jonjı Wε zənə yam. Ku brı ní Yisirayelı tiinə kɔgɔ kvlı na wú ba tɔgí Wε tñ na puli ku ti, kuvú pa noɔna na Wε zənə zanzan ku ja gaali.

Wε na vri dwi-ge tiinə te tñ

¹³ Ku yi dì abam dwi-getiinə mu a lagı a ta taanı dñntu. Amu na yi Zezi tñtñjñu sí a taa tɔçlı o kwərə kam a brı dwi-ge tiinə tñ, a brı ní ku tiini ku yi tñtñj-kamunu mu.

¹⁴ Amu kwaani a tñjı sí ku pa wu-gvñ mu ja a donnə Yisirayelitiinə bam, sí ku wanı ku pa Wε vri ba badonnə amu tñtñja yam ɿwaani.

¹⁵ Wε na yagı bantu tñ, ku pe lvgv baña dwi tiinə maama laan ba ba fɔgí dì Wε. Ku daari maña kalı Wε na wú joori Dí jonjı-ba tñ, kuvú ta nyı dì twa na joori ba na ɿwia te tñ mu.

¹⁶ Dí ye ní, nmv na de yigə n fɔ dípε n tñjı Wε ɿwaani, dñlv maama na daari tñ daa ta yi Wε nyñm mu. Tiu kuri na yi Wε nyñm, ku ne sñm maama dì yi Wε nyñm mu.

¹⁷ Yisirayelı tiinə bam nyı dì Olivitiu ba na jéri gaari wñni te tñ mu. Ku yi nñneenı Wε mu goni tiu kñm kñntu ne sidaara Dí yagı, yi Dí daari Dí kwe Olivi tiu kvlı na wú gaa wñni tñ ne Dí tonjı Dí gwaani ne sidonnə sñm wñni. Abam balı na

yı dwi-ge tiinə tun nyı dı ne silu ba na tonjı tun mu. Sı laan ma wəri yı sı tɔgɪ sı nai tiu kum kugu kum nyua kam.

¹⁸ Kuntu ḥwaani, nmu yı ta n gooni ne silu ba na goni ba yagi tun. Nmu na bri n titi kuntu, ta n ye sı ku dai nmu mu paı tiu kum kugu kum ziga. Ku yı kugu kum mu jigi nmu.

¹⁹ Nmu nan wai n te ni: «We goni ne sim kuntu DI yagi, ku daari sı amu mu na jegə a tonjı tiu kum yira ni.»

²⁰ Ku sunı ku ki kuntu mu. We nan goni ne sim kuntu DI yagi, ba na wu ki ba wu-didva dı DI tun ḥwaani mu. Nmu nan na wanı n tonjı tiu kum yira ni tun, ku yı n na ki n wu-didva dı We tun ḥwaani mu. Nan yı zaŋı n ta n ki kamunni, za n ta n kwari We.

²¹ Beŋwaani, We na wu se sı DI yagi tiu kum titi ne sim sı je ni tun, nmu dı na ba jigi wu-didva dı DI, DI bá yagi-m da.

²² Ku maama nan bri We na ki noona lanyiranı te, yı DI daari DI vanlı noona zwa te tun mu. Ku na yı balu na ki ba cɔgi tun, DI vanlı ba zwa mu. Ku daari, nmu nan na wu yagi We cwəŋə kam tɔgim, DI wú ta ki nmu lanyiranı. Nmu nan na yagi We cwəŋə kam, DI laan wú go nmu dı DI yagi mu ni tiu naga te.

²³ Yisirayeli tiinə bam nan na ki ba wu-didva ba se We, baá joori ba na ba jegə kam. We wú wanı DI joori DI tonjı-ba da.

²⁴ Kuntu tun, nmu wulu na yı dwi-ge tu tun nyı dı naga kalu We na goni Olivı tiu kulu na wu gaa wunu tun yira ni mu. DI ma pa nmu tonjı Olivı tiu kulu na wu gaari wunu tun yira ni, yı ku dai ni

nōcna na yəni ba kı te tün. Kväntu ḥwaani ku bá ta cana dí We sı DI joori DI tonjı ne sılu DI ya na goni tün sı titi kugu kum je nı.

We jigi nōcna maama ḥwaaja sı DI vri-ba

25 A ko-biə-ba, amu lagı sı á lvari We ciga kalu dœen na səgi tün mu. Abam na sıunı á lvari kväntu, á daa bá ta buŋı nı á yi swan tiinə. Ku na yi te tün, lele kväntu Yisirayelitiinə badaara wuru digili yi ba warı We ciga kam kuri ba ni. Ku nan wú ta yi kväntu, sı ku vu ku yi maŋa kam dwi-gettiinə balu na se We tün kəgə kum na wú puli ku ti tün.

26 Kväntu, Yisirayel tiinə kəgə kum maama laan wú na vrım, nı ku na pvpvnı We tənɔ kum wunu ku wi:

«Wulu na paı nōcna na vrım tün wú nuŋi Siyɔnnı o ba,

yi oó pa Zakəbıdwi tiinə bam lvarım dım ti.

27 Amu We wú go ni dintu a pa-ba,

nı amu wú saarı ba lvarım dım a yagı.»

28 Yisirayel tiinə bam na vın We kwər-ywəŋə kam tün, ba jigi We döna mu, yi kväntu laan pa abam dwi-ge tiinə bam na vrım We tee nı. Ku daari, ku na yi We na kuri nōcna sı ba taa yi DI nōcna te tün laŋa nı, DI soe Yisirayel tiinə bam, DI dœen na goni ni dı ba nabaara bam tün ḥwaani.

29 We nan ba kı a ya na maanı, dı DI na kuri nōcna yi DI kı-ba lanyıranı te tün.

30 Abam dwi-ge tiinə dœen ya vın We mu, yi á laan ba á lvari DI yibwən-durə kam, Yisirayel tiinə bam na vın We tün ḥwaani.

31 Bantu dí laan tu ba vün We ni, yi abam na We yibwənə kam, sı ku wanı ku pa bantu dí laan ba ba lwarı DI yibwən-durə kam na yi te tün.

32 We nan pe nɔɔna maama nyi ni ba wu piuna digə ni mə te, ba na vün DI ni tün ŋwaani, sı DI laan wanı DI duri ba maama yibwənə.

33 Maanı-na á nii We zaanı dím na tiini dí dagı te.

We wubuŋa dí DI yəno küm dí ma tiini ku lirə. Nɔɔn-nɔɔnu bá wanı o lwarı DI na lı wubuŋa sı DI kí te tün,

naa o lwarı cwe sılı DI na təgi tün,

ni ku na pʊpʊni We tɔnɔ küm wʊnı ku wı:

34 «Nɔɔn-nɔɔnu bá wanı o lwarı Baŋa-We wubuŋa,

naa o bri-DI DI na wó kí te tün.

35 Nɔɔn-nɔɔnu bá wanı o kwe o woŋo o jını We.»

36 Beŋwaanı wəənu maama nuŋi We te mu, yi dıntu mu nii tı maama baŋa ni,

yi tı maama yi dıntu nyım mu.

We maŋı dí zulə mu, sı ku taa ve maŋa kalu na ba ti tün. Amina.

12

We nɔɔna na maŋı sı ba taa ŋwı te tün

1 A ko-biə-ba, We na tiini DI jıgı abam ŋwaŋa kʊntu tün, a loori abam sı á kwe á tıtı á pa We nıneenı ba na me woŋo ba kí kaanım ba pa We tün, sı á taá ŋwı dí wu-poŋo, sı ku poli We wu lanyırani. Kʊntu mu yi zulə yalı na maŋı sı á pa We tün.

2 A yi pa á wubuŋja taa təgi balu na yeri We tün cwe sım. Kwaani-na sı We pa á taá jıgi wubuŋduvra, sı ku ləni á ɻwia kam maama. Abam laan wú ba á lwari We wubuŋja na lagı sı á kí kulu tün, yi á wú lwari nı ku tiini ku lana cıga cıga yi ku poli Dl wú.

3 We na kí-nı yu-yoŋo sı a taa yi Dl tıntuŋnu tün, a lagı a ta dı abam maama sı á yi taá buŋı kamunni á pa á titı, nı á dwe á na manı á yi te tün. A nan taá jıgi wubuŋ-ɻwuna, sı ku manı dı We na pe abam dıdva dıdva pęserı te á na kí á wu-dıdva dı Dl tün ɻwaani.

4 Nabiinu yıra yi woŋo dıdva mu, yi ya laan pɔɔrı je dwi təri təri. Jęgę maama nan jıgi ka tıtuŋja mu yıra yam wunu.

5 Ku nan yi bıdwı mu dı dıbam balu dı na ɻwi dı Zezi Krisi tün. Dı tiini dı daga, yi dı nan yi kogɔ dıdva mu. Dıbam maama dıdva dıdva maa tuŋı dı wəli daanı, nı yıra yam je sım dwi təri təri na tuŋı sı zəni daanı te tün.

6 We-peera yalı Dl na pe dıbam tün yi dwi təri təri mu, nı Dl na pe dıbam zaanı te tün. We na pe wulu wai o ɻccını yiyiu-ɻwe tün, kuntu tu manı sı o taa təgi o na jıgi wu-dıdva dı We te tün mu o ma ɻccını-sı.

7 We na pe wulu wai o tuŋı o wəli o donnə tün, kuntu tu manı sı o taa tuŋı kuntu mu. Wulu We na pe o wai o bri o donnə We cıga kam tün, sı o dı kwaani o taa bri-ka.

8 We na pe wulu wai o kwe nɔɔna sı ba na baari tün manı sı o taa kí kuntu mu. Wulu dı na ce o wəənu o maa zəni o donnə tün manı sı o ma o wu-yoŋo mu o wəli-ba lanyıranı. Wulu nan na

yı nɔɔna yigə tu tın maŋı sı o kwaanı o taa bri-
ba cwəŋə lanyıranı. Wułu nan na duri o donnə
yibwənə tın maŋı sı o taa kí-ku dı wwpolo mv.

⁹ A taá soe daanı dı ciga. A taá culi wo-lwaanu
dwi maama, sı á daari á taá kí kulu maama na
lana tın.

¹⁰ A na yi ko-biə daanı Zezi Krisi ŋwaanı tın,
á taá soe daanı dı á wvru maama, sı á taá nıgi
daanı lanyıranı.

¹¹ A na tıŋı á pa Wε te tın, á yi pa yawɔrɔ zu
abam. Kwe-na á bıcara maama á taá maa tıŋı á
pa dí Yuutu wum.

¹² A na jıgı tına dı Wε te tın, á taá jıgı wwpolo
ku ŋwaanı. Yaara na yi abam, sı á vɔ pu-dıa.
Kwaanı-na á taá loori Wε maŋa maama.

¹³ Ce-na á wəənu á ma zəni balu na yi Wε
nɔɔna yi yinigə jıgı-ba tın. A taá jeeri vərə¹
lanyıranı á sam nı.

¹⁴ Ku na yi balu na jıgı abam ba bęesi tın, sı á
taá loori Wε sı Dı kí-ba lanyıranı. A nan yi sɔɔl
á cɔgı-ba.

¹⁵ Kí-na wwpolo dı balu na jıgı wwpolo tın, sı
á daari á wəli dı balu na keeri tın á keeri.

¹⁶ A taá jıgı-na wubuŋ-dıdwı. A yi taá kí
kamunni. Tu-na á tıtı sı á taá tıŋı tituŋ-bale dı.
A yi taá buŋı á pa á jıgı swan.

¹⁷ Nɔɔnu na kí abam lwarım, á dı daa yi joori
á kí-o lwarım á ma ŋwı. Nan kwaanı-na sı á taá
kí kulu na lana tın nɔɔna maama yigə nı.

¹⁸ Kwaanı-na lanyıranı sı á taá zuvırı dı ywəəni
nɔɔna maama titarı nı, nı á na waı te tın.

19 A badon-sonnu-ba, á yi taá buñi sí á kí balu na kí abam lwarim tún dí lwarim. Nan yagi-na, sí We ban-zéjø kum wú ba ba baña. Beñwaani ku püpuni We tóno kum wuní, ní Baña-We tagi Dí wi:

«Amu yi wulu na wú cögí nöçna dí ba käm-balwaaru tún.
Amu wú pa ba joori ba na kulu na manjí dí ba tún.»

20 Ku nan ta püpuni ku wi:

«Nmú düm kana na wœ,
sí n pa-o wüdiu sí o di.

Na-nyçm na jíg-o,
sí n pa-o na sí o nyç.

N na kí kuntu,
kuú pa cavura tiini ya ja-o.»

21 Abam nan yi pa lwarim waní abam. Á taá kí käm-laaru sí tí waní lwarim dam tí cögí.

13

Dí na manjí sí dí se dí lugv kum yigä tiinæ te tún

1 Abam maama manjí sí á se dideera balu na te á túní düm tún ni, beñwaani nöçn-nöçnu ba jígí dam sí o taa te o doj yi We wu pe ku tu cwëjø. Dideera balu na wura tún yi We mu tinji-ba.

2 Wulu maama na vün dideera bam kuntu ni tún, ku tu vün cwëjø kalu We na tinji tún mu. Balu na kí kuntu doj tún wú na cam.

3 Dideera bam nan ba paí füvní jígí balu na kí käm-laaru tún. Füvní jígí balu na kí käm-balwaaru tún mu. Nmú na ba lagí sí füvní taa jígí-m dí dideera bam, n manjí sí n ta n kí käm-laaru mu sí ku pa n na zulë ba tee ní.

4 We nan tiŋi dideera bam sɪ ba taa tuŋi ba pa-DI abam zənə ɻwaanı mu. Abam nan na kɪ wo-balwaaru, á manjɪ sɪ á taá kwari fuunı, bəŋwaanı dideera bam sıını ba jıgi cwəŋə sɪ ba pa nɔɔna na cam. Bantu mu yi balu We na tiŋi sɪ ba tɔgɪ DI ban-zɔŋɔ kum ɻwaanı ba ma pa balu na kɪ lwarim tın na cam.

5 Kuntu ɻwaanı mu á manjɪ sɪ á se ba ni. Ku dai ba na wú pa á na cam tın yiranı ɻwaanı. A se-ba, bəŋwaanı á ye á bıcara nɪ, nɪ á manjɪ sɪ á tɔgɪ cıga cwəŋə mu.

6 Ku ta yi kuntu ɻwaanı mu á manjɪ sɪ á taá ɻwı lampoo. Bəŋwaanı dideera bam tuŋi ba pa We mu, dɪ ba na kwaanı ba tuŋi te tın.

7 Nan taá ɻwı kulu maama ba na manjɪ sɪ ba joŋi á tee nɪ tın á pa-ba. Ku na yi wulu na joŋi á yuu lampoo tın, naa wulu dɪ na joŋi á wəənu lampoo tın, sɪ á ɻwı á lampoo maama á pa-ba. Ku na yi wulu na manjɪ sɪ á taá kwar-o tın, sɪ á taá kwar-o. Ku na yi wulu na manjɪ dɪ zulə tın, sɪ á taá zul-o.

Dí na manjɪ sɪ dí taá soe dí donnə te tın

8 Abam nan yi taá jıgi-na nɔɔn-nɔɔnu woŋo jını, jını dılıv á na wú taá jıgi tın mu yi sɪ á taá soe á donnə. Wulu maama na soe o doŋ tın sıını o tɔgɪ We cullu tıム dɪ DI niə yam mu.

9 We cullu tıム bri nı: «Yı kɪ boorim, yi gu nɔɔnu, yi ɻɔmɪ, yi pa n yi zu n donnə wəənu.» Cullu tıム kuntu didaanı We niə yam maama nan tɔgɪ ni dıdua mu. Ni dıntu nan mu wı: «Ta n soe n doŋ nɪ n titı te.»

10 Nm̄u na soe n doŋ, n daa n bá wanı n kí-o balɔrɔ. Wul̄u na soe o doŋ tın sıunı o kí We niə Yam na bri kulu tın mu.

Dí maŋi sı dí ti dí yigə mu dí cəgi Zezi Krisitum

11 A taá kí-na kuntu, sı abam ye maŋa kalu wunı dí na wura tın. Maŋa yi sı á zaŋi á yagı dɔɔm. Maŋa kalu We na wú ba Dl̄ vrı dıbam tın daarı fıun sı ka yi, yi ku daa daı nıneenı maŋa kalu dí deen na puli dí kí dí wu-dıdua dí Zezi tın.

12 Maŋa kam daarı fıun sı ka yi, nı tıga na lagı ka puɔrı te tın. Tıtı dım lagı dı ke sı wıa pooni ba. Kuntu ɻwaanı, á pa dí yagı kikiə yalu maama na yi lim nyum tın, sı dí daarı dí ma We dam dım dí cı dí tıtı, sı dí wanı dí tɔgı pooni cwəŋə kam.

13 Pa-na dí tɔgı cwəŋə sı ku maŋi dí balu na wu pooni wunı te tın. A nan pa-na dí yagı nɔn-kwəlim dı sa-nyɔrı dı boorim dı wo-digiru kikiə maama. A yi taá jaanı daanı naa á taá kí wu-gvı daanı.

14 Pa-na abam ɻwıa kam dıdaanı dí Yuutu Zezi Krisi ɻwıa kam taa yi bıdwı. Nan yi pa-na á wubuŋa taa tɔgı wo-yɔɔrı tılı á fra na zvıvı tın.

14

Dí wu maŋi sı dí taá co daani

1 Jonji-na nɔɔnu wul̄u wubuŋa ta na wu bıgı We cwəŋə kam wunı tın lanyıranı. A nan yi magı kantɔgɔ dı o na buŋı te tın.

2 Nɔɔnu wura o wubuŋa na bıga We cwəŋə kam wunı, ku ma pa o ba culi kulu kulu dim. Ku

daari nɔɔnu wudonj wura o wubuŋa na wu bigi yi ku pa o culi nwam.

³ Wulu nan na wai o di wojo maama tìn yi zaŋi o gooni wulu wum o na ba di wojo maama tìn. Wulu dì nan na ba di wojo maama tìn yi zaŋi o co wulu na di wojo maama tìn, bɛŋwaanı o dì yi We nɔɔnu mu.

⁴ Nmu yi wɔɔ mu sì n co nɔɔnu wudonj tuntuŋnu? Ku yi o titi yuutu wum mu maŋi sì o nii o kí ciga naa o wu kí. Wulu na yi dí Yuutu wum nɔɔnu tìn kí lanyiranı mu, bɛŋwaanı dí Yuutu wum wú wanı o pa o taa kí lanyiranı.

⁵ Nɔɔnu wura o na lì de o pa dì dwe da yadonnə yam. Ku daari nɔɔnu wudonj dì maa wura o na ba kuri da yam daani. Nɔɔnu maama nan maŋi sì o kí kulu o na ye o bıcarı ní ní ku maŋi tìn.

⁶ Nɔɔnu wulu na kuri de sì dì taa yi da-kamunu tìn yəni o kí dí Yuutu wum ɿwaanı mu. Wulu na di wojo maama tìn kí kuntu o ma zuli dí Yuutu wum mu, o na yəni o kí We le wudiu kum baŋa ní tìn ɿwaanı. Wulu dì nan na ba di wojo maama tìn dì kí kuntu o ma zuli dí Yuutu wum mu, yi o dì kí We le ku ɿwaanı.

⁷ Dıbam wuluwulu ba ɿwi o titi yurani ɿwaanı. Dí wulu nan na tıgi dì, ku ta dai o titi yurani ɿwaanı.

⁸ Dí zı na ɿwi, dí ɿwi dí Yuutu wum ɿwaanı mu. Dí nan zı na tıgi dì, ku ta yi dí Yuutu wum ɿwaanı mu. Bɛŋwaanı, dí na ɿwi naa dí na tıga, dí ta yi dí Yuutu wum nɔɔna mu.

⁹ Zezi Krisi tıgi yi o joori o bi o na ɿwia, sì o taa yi twa dì naŋuna Yuutu mu.

10 Ku na yi kūntu tūn, bēe mu yi n co n ko-bu? Sī nm̄u dī, bēe mu yi n gooni n ko-bu? Dībam maama nan laḡi dī ba dī zīḡi Wē yiḡe nī mu, sī dī di dībam taan̄i.

11 Ku p̄p̄vnu Wē tōn̄o kūm w̄nu, nī Baña-Wē taḡi dī wi:

«Amu na yi ḥwia tu tūn, ku yi cīga mu nī, nōona maama wū ba ba kuni doon̄e amu yiḡe nī, yi bā ta dī ba niē jaja, nī amu mu yi Baña-Wē.»

12 Kūntu bri nī dībam maama laḡi dī ba dī zīḡi Wē yiḡe nī mu, sī nōonu maama ta kūlu o na kī tūn.

Dī wū manj̄i sī dī pa dī ko-bu tusi Wē cwəŋ̄ə w̄nu

13 Kūntu tūn, dī daa yi ta co dī donn̄e. Nan līna wubuŋ̄a sī á yi kī kūlu na wū pa á ko-bu tusi naa o yagi Wē cwəŋ̄ə tōgim tūn.

14 Amu na ḥwi dī dī Yuutu Zezi tūn, amu ye lanyiran̄i nī wūdiu tērē ku tit̄i na yi wo-digiru Wē yiḡe nī. Nōonu nan na pe woŋ̄o kūlu yi culu, ku sūni ku yi culu mu ku pa nōonu wūm kūntu.

15 Nm̄u nan na pe n ko-bu wū cōgi dī n na di wūdiu kūlu tūn, ku bri nī n daa n ba tōḡi sono cwəŋ̄ə mu. Yi pa nm̄u na di wūdiu kūlu tūn cōgi nōonu dī Wē daan̄i, yi o yi wūlu Zezi Krisi na tīḡi o ḥwaani tūn.

16 Yi pa nōona na cwəŋ̄ə sī ba co woŋ̄o kūlu na lana dī nm̄u tūn.

17 Dībam na yi Wē paari dīm nōona te tūn ba tōḡi wūdiiru dim ḥwaani. Ku nan tōḡi dī na kī

ciga We yigé ní tún ñwaani mu, dí wú-zuru dí wópolo, ní We Joro kum na paí díbam te tún.

18 Wólu maama nan na tún o pa Zezi Krisi kúntu doj tún, kúntu tu wú poli We wú, yí nocoña dí wú pa-o ciga.

19 Kúntu ñwaani, pa-na dí kwaani dí taá kí kúlu maama na paí nocoña jígi ywéáni daaní yí ku zéni-ba sí ba bí We cwéñé wúni tún.

20 Yí pa wódiiru dim cögí We titúna. Wódiiru maama mañí dim mu. Nmu nan na di kúlu na wú pa n doj wú cögí ku ñwaani tún, sí n yagí ku dim.

21 Ku lana sí n yí kí kúlu maama na wú pa n ko-bu tusi We cwéñé ní tún, ku na yí nwana dim naa sana nyom naa kúlu maama dí.

22 Nmu na ye kúlu n wúbuña ní kantu laña ní tún, ta n jígi-kú nmu dí We laña ní. Nocoña wólu na ye kúlu na lana sí o kí yí o ba jígi wúbuña yale ku baña ní tún, kúntu tu jígi yu-yoño.

23 Ku daari, nocoña wólu na jígi bwéwéa dí o na di wódiu kúlu tún, kúntu tu bá na bura We tee ní. Ku bri ní o ba jígi wú-dídva o dim dum wúni. Wojo kúlu maama nmu na wú kí yí n ba jígi wú-dídva tún, ku yí lwarím mu.

15

Dí na mañí sí dí taá kí te dí dí donnə tún

1 Díbam balu wúbuña na bigí We cwéñé kam wúni tún mañí sí dí taá wéli balu wúbuña ta na wú bigí tún mu, ba wúbuña ta na bwéñé tún ñwaani. Dí wú mañí sí dí taá kí kúlu na poli díbam yúraní wúru tún.

² Dibam maama nan manjı sı dí taá kí kulu na wú poli dí donnə wuru tún mu, dí manjı sı dí kiba lanyiranı mu sı ku pa ba fəgí ba bı We cwaŋę wvunı.

³ Zezi Krisi deen nan wu kí kulu na poli o yuranı wu tún, nı We tɔnɔ kum na tagı te ku wı: «Tru tilu nɔɔna na twı nmu Baŋa-We tún mu joori tı tu amu yuu nı.»

⁴ Kulu maama deen na pupvnı We tɔnɔ kum wvunı tún yi sı ku taa bri dibam We ciga kam mu, sı ku pa dí na pu-dıa dı baari sı dí taá jıgi tıuna We tee nı.

⁵ We mu yi wvlu na paı nɔɔna pu-dıa dı baari tún, yi dıntu wú pa á taá jıgi wvbuŋ-dıdwı nı Zezi Krisi na lagı te tún.

⁶ Kuntu, kvú pa abam maama se daanı yi á taá jıgi ni dıdwı á ma zuli We dılu na yi dí Yuutu Zezi Krisi Ko tún.

⁷ Joŋi-na daanı lanyiranı nı Zezi Krisi na joŋi abam te tún. Kuntu wú pa We na zulə.

We kwər-ywəŋę kam yi dwi maama nyım mu

⁸ Amu nan lagı a ta abam nı Zezi Krisi tu sı o tıŋı o pa Zwifəbam mu, sı ku pa We na goni ni dı ba nabaara bam te tún sıni ku kı, sı ku bri nı We yi ciga tu.

⁹ O tum dım ta yi sı ku pa dwi-getiinə bam dı mu ba ba zuli We Dı na jıgi ba yibwənə tún ŋwaanı, nı We tɔnɔ kum na tagı te ku wı:

«Amu wú wəli dı dwi-ge tiinə bam a zuli nmu, yi a leeni a tee nmu yırı.»

¹⁰ Ku ta pupvnı ku wı:

«Abam dwi-ge tiinə bam wəli-na dı We nɔɔna bam maama á taá kí wupolo.»

11 Ku ta wi:

«Abam dwi-ge tiinə bam maama taá zuli-na
Yuutu Banja-Wε.

Pa-na lugv baña dwi maama taa tee-DI.»

12 Ezayidi deen tagı o wi:

«Zesedwi düm tu dıdva wó zaŋı o ba sı o taa te
lugv baña dwi tiinə maama,
yı bantu wó ta jıgi tıuna o ɻwaanı.»

13 Wε dılv na paı á jıgi tıuna tın wó pa á tiini á
taá jıgi wopolı dı wı-zuru, á na kı á wı-dıdva dı
DI tın ɻwaanı. Wε Joro kum dam laan wó pa á
na jıgi tıuna dı Wε te tın fɔgı ku puli ku ja gaalı.

Pooli na ɻɔɔni o titvıja yam wojo te tın

14 A ko-biə-ba, amu titı ye nı abam kı kəm-laarv zanzan mu, yı á tiini á jıgi yəno ku paı á
wai á bri daanı dı Wε cıga kam.

15 Amu pıvpıni wəənu tıdonnə dı baarı mu
tɔnɔ kıntu wınu, sı a maa guli abam wəənu tılu
á na manı á zaasi tın. Amu pıvpıni kıntu dı Wε
na pe-nı yu-yojo,

16 sı a taa yı Zezi Krisi tıntvınu dwi-getiinə
bam ɻwaanı tın mu. Amu na tıŋı a pa Wε te
tın yı sı a yəni a tɔclı DI kwər-ywəŋə kam mu,
sı a wanı a jonı dwi-ge tiinə a kı-ba Wε jıŋa nı,
sı ba pa DI wı polı, DI Jorokum na fɔgı ku kwę
ba bıcara tın ɻwaanı.

17 Kıntu, amu na ɻwı dı Zezi Krisi tın ɻwaanı,
a kı wopolı dı a na tıŋı a pa Wε te tın.

18 Amu nan ba jıgi baarı sı a ɻɔɔni kılukılı,
ku na daı Zezi Krisi na me amu o kı kılı tın
yuranı. Ku yı Zezi mu pe ku tɔglı dı a ni-taanı dı
a titvıja yı dwi-ge tiinə bam se Wε.

19 Ba ma se We dí DI na de DI Joro kum dam ñwaanı DI pa ba na wo-kinkagula dí maana yalu na bri DI dam tún. Ku yi kuntu doj mu amu zigí Zeruzalem ni a tulu je sim maama a vu a yi Yiliiri, yi a bri We ciga kalu maama na yi Zezi Krisi kwér-ywəjə kam nyim tún.

20 Maña maama amu lagı sı a kwaani a taa töclı Zezi kwér-ywəjə kam je silu ni, ba daa ta na wu ni Zezi Krisi taanı dím da tún mu. Amu ba lagı sı a töclı-ka je silu ni, ba na manı ba ni-ka tún, sı ku yi taa nyi ni, nočnu wudonj kəbrə yuu ni mu amu tu a ló,

21 ni ku na manı ku pvpvnı We tönc kum wvni te ku wi:

«Ba ta na wu töclı o kwérə ba bri balu tún
laan wú ba ba lwari-ka.
Balu ta na wu ni o ñwa tún
laan wú ba ba ni o ciga kam kuri.»

Pooli na buñi sı o vu o na Rom tiinə bam te tún

22 Mu ku kuri amu ge laja kuni zanzan sı a ba abam te.

23 Ku daarı lele kuntu, je sim kuntu ni jégə daa tərə ba na wu ni Zezi kwér-ywəjə kam da. Abam fra na manı ya jígí amu bına zanzan sı a ba a na abam tún,

24 amu laan buñi sı a ba maña kalu a na lagı a zañi a vu Espanyi tún. Amu lagı sı a töglı abam te, sı a wanı a kí wopolı dí abam maña finfiün, sı á laan wanı á wəli-ni sı a kwe cwəjə a ke.

25 Ku daarı lele kuntu amu lagı a vu Zeruzalem mu, sı a tuñi a wəli Zezi nočna balu na wu dáani tún.

26 Zezi kəgə kum nəcəna balu na wu Masıduanı dı Akayı tünı dum nı tın mu me ba wubuña ba la səbu, sı ba ma wəli Zezi nəcəna balu na wu Zeruzalem nı yi yinigə jığı-ba tün.

27 Ku yi ba titi mu me ba wubuña ba kı kuntu. Ku nan maŋı sı ba wəli-ba kuntu doŋ, bəŋwaanı Zwifə bam ya maŋı ba kwe wəənu tlu Wə Jorona pə-ba tın mu ba ce dı dwi-getiinə bam. Kuntu ɳwaanı dwi-ge tiinə bam maŋı sı ba dı daa wəli Zwifə bam dı wəənu tlu na yi ba yırə zənə nyim tün.

28 Amu na ti tituŋı dıntu yi a kwe səbu kum maama a kı nəcəna bam jıŋa nı, amu laan wú təŋi abam te, yi a daarı a ke a vu Esıpanyı.

29 Amu nan ye nı, a na tu abam te, Zezi Krisi wú kı abam lanyırani ku ja gaalı.

30 A ko-biə-ba, amu nan lagı a loori abam dı Yuutu Zezi Krisi yırı ɳwaanı, dı sono kulu Wə Joro kum na pe dibam tın ɳwaanı, sı á təŋi á wəli-nı á taá tiini á loori Wə á pa-nı a tituŋ-cəera yam wənı.

31 Loori-na Wə, sı Dı joŋi-nı balu na wu Zude nı yi ba vın Zezi tın jıŋa nı, sı Dı daarı Dı pa Zezi nəcəna balu na wu Zeruzalem nı tın joŋi kulu amu na wú pa-ba tın dı wəpolo.

32 Wə na se, amu laan wú wanı a ba abam te dı wəpolo, yi a di ywəəni dı abam.

33 Bıcarı-zuru Tu Baŋa-Wə wú ta wu abam tee nı. Amina.

16

Pooli jccni nəcəna balu maama o na ye tın

1 Amu nan lagı a bri abam dí ko-bu Feebe na yi wulu tun mu. Wontu yi kaanı wulu na tñjı o wæli Zezi kögö kulu na wu Sankri ni tun mu.

2 Abam nan mañi sı á joñ-o lanyiranı dí Yuutu wum ñwaanı, ni ku na mañi sı We nœona taa ki te tun. A taá wæl-o dí kulu maama o na lagı abam tee ni tun, beñwaanı o titı dí zəni nœona zanzan, ku na dwe dıdı dí amu dı.

3 Jœoni-na Prisili dí Akwila á pa-nı. Bantu mu tögı dí amu yi dí tñjı dí pa Zezi Krisi.

4 Ba ya ge fiun sı ba tı amu ñwaanı. Amu nan kiba le, ku nan dai amu yiranı, ku yi dwi-getiinæ balu maama na tu ba se Zezi tun dí mu kiba le.

5 Jœoni-na Zezi kögö kulu na jeeri ba sœjo kum ni tun á pa-nı.

Jœoni-na amu cilonj-sono Yipayineti á pa-nı, wontu mu yi wulu na de yigæ o se Zezi Krisi Azi tünı dum maama wuni tun.

6 Jœoni-na Mari wulu na tiini o tñjı o pa abam tun dı.

7 Jœoni-na amu dwi tiinæ Andronikusi dí Zuniyası. Bantu mu ya tögı ba wu piuna digæ ni dí amu. Ba yi balu na jigi yır-ñum Zezi tñtñjna bam wuni, yi bantu se Zezi Krisi ba loori amu.

8 Jœoni-na Ampiliatusi wulu na yi a cilonj-sono dí Yuutu wum ñwaanı tun á pa-nı.

9 Jœoni-na Yuriben wulu na tögı dí dibaam o tñjı Zezi Krisi tñtñja tun, didaanı amu cilonj-sono Sıtakisi dı.

10 Jœoni-na Apeeli wulu na bri ni o yi Zezi Krisi tñtñjnu ciga ciga tun á pa-nı.

Jœoni-na Arisobuli sœjo tiinæ bam dı.

- 11** Jœoni-na amu dwi tu Erodiyœn á pa-ni.
 Jœoni-na balu na yi Narisi si sœjœ tiinœ yi ba yi dí
 Yuutu wum nœona tun á pa-ni.
- 12** Jœoni-na Trifeni dí Trifesi, bantu mu yi kaana
 balu na tiini ba tœnœ dí Yuutu wum titœnœ
 Yam tun.
- Jœoni-na a ko-bu-sono Peersidi, wœntu mu yi
 kaani wœlu dí na tiini o tœnœ o pa dí Yuutu
 wum.
- 13** Jœoni-na Rufusi wœlu na yi dí Yuutu wum
 tuntœnœ-œwœm tun, dí o nu wœlu na ki amu
 lanyiranœ ni o titœ bu te tun.
- 14** Jœoni-na Asinkriti dí Filigon dí Ermesi dí
 Patrobasi dí Ermasi, dœdaani dí ko-biœ
 balu maama na wœ ba tee ni tun.
- 15** Jœoni-na Filologi dí Zuli, dí Neere dí o nakœ,
 dí Olimpa, dœdaani We nœona balu maama
 na wœ ba tee ni tun.
- 16** A na jeeri daanœ, si á taá jœoni daanœ
 lanyiranœ dí sono dí wœ-pojo. Zezi kœgœ kum
 na wœ je silu maama ni tun dí jœoni abam.
- 17** A ko-biœ-ba, a nan loori abam si á fœgi á ci
 á titœ dí balu na jaanœ kampwara ba tui nœona
 titœri, yi ba paï ba tusi We cwœnjœ wœni tun.
 Bantu mu jœgi zaasim dœlu ba na bri abam tun
 ba yáala. Kœntu œwaani ja-na á titœ dí ba.
- 18** Nœona bam kœntu doj ba ki dí Yuutu Zezi
 Krishi na lagœ kœlu tun, ba tœgi ba titœ fra na zœvœ
 wœœnu tœlu tun mu. Ba yœni ba nœoni bœtar-ywe
 mu, yi ba ma ni-suñœ ba ma ganœ balu na ba va
 ni tun ba pa ba wœbuœna lœni.
- 19** Nœona maama ye abam na tœgi We lanyiranœ
 te tun, kœntu mu paï amu tiini a jœgi wœpolo dí

abam. Amu nan lagı sı abam taá jıgı swan mu sı á taá kı kulu na lana tın, sı á daarı á taá ye á tütı sı lwarım yı cögı abam.

20 We dılıv na paı noçna wu-zuru tın bá daanı DI cögı sutaanıdam, yı DI laan pa á no-dı dı á ne.

Dí Yuutu Zezi wú pa abam yu-yoño.

21 Timoti wulu na tögı dı amu o tuŋı tın dı jıçnı abam. Amu dwi tiinę Lukiyusi dı Zazon dı Sosipateeri dı jıçnı abam.

22 Amu Tərətiyusi mu pvpvnı Pooli ni-taanı dıntı yı o pa abam, amu dı nan jıçnı abam dı Yuutu wum ıwaani.

23 Gayusi wulu amu Pooli na zvurı o soňı nı yı Zezi kəgo kum dı jeeri da tın jıçnı abam.

Erasiti wulu na yı tıu kum səbu-tıñnu tın, dıdaanı dı ko-bu Kwatusi dı jıçnı abam.

[

24 Dí Yuutu Zezi Krisi wú pa abam maama yu-yoño. Amina.]

Pooli na kı We le te o ma guri tın

25 Dí kı We le, dıntı dam dıum mu paı á fəgi á zıgı lanyırarı dı á na se DI kwər-ywənə kalu amu na töclı Zezi Krisi ıwaani tın. Kuntu mu abam laan tu á lwarı We cığa kalu dəen ya na səgi faña faña tın.

26 Lele kuntu We tögı DI nijonıbam dəen na pvpvnı wəənu tulı ba tıni tın ıwaani mu, DI pa DI cığa kam kuntu ba ka lwarı jaja. We dılıv na jıgı ıwıa sı ku taa ve maşa kalu na ba ti tın laan mu pe ni, sı lugı başa dwi maama na cwənə ba lwarı DI cığa kam, sı ba daarı ba kı ba wu-dıdua dı DI ba se DI ni.

27 Dıntu yırani mu yı swan maama tu, yı DI
ba jığı doŋ. Dıntu mu manı dı zulə sı ku taa ve
manja kalı na ba ti tın Zezi Krisi yırı ḥwaanı.
Amina.

Wε Tɔnɔ dı kasum

Kasem (Kassem): Wε Tɔnɔ dı kasum New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kasem)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

993cfae5-b100-5981-87e7-5a648d773cb9